

K 26.364
2

გალაკტიონ
ტაბიძე

- სსსრ ბეჭდვა -
1987

განთავსების
ტარიძე

თხზულებანი

VIII

26.361
K 2

~სახელგამომცემი~
1957

საღსი—ოქტომბერი

* * *

წინ, წინ, სამშობლო მხარეც,
ჩვენ წინ მიგვიძღვის წრფელი
ის ოქტომბერი, რამაც
შესძრა მსოფლიო მთელი!
გამოქანება მძლავრი
ცხრაასჩვიდმეტი ტალღის —
ეს არის ძალა, ნება
და მისწრაფება ხალხის!
ეს არის სული ხალხის,
ეს არის გული ხალხის,
ეს არის ნება ხალხის,
ხალხის და მხოლოდ ხალხის!

მიმოიხედავ ირგვლივ —
არის განძების თოვა:
ვინ მოამზადა ამდენ
ღირებულებათ გროვა?!
განძის, რომელსაც ხედავს
მოხუცი, გინდა ბალღი,
ღირებულების ყოვლის
შემქმნელი არის ხალხი —

მარად მოქმედი ხალხი,
მარად მოძრავი ხალხი,
შეუცდომელი ხალხი,
ხალხი და მხოლოდ ხალხი!

ღირებულებათ გროვა
დიდებულია, სრული,
მას დასტრიალებს ხალხის
განათებული სული!
ხალხი მქმნელია მარად —
ასე მძლავრი და ლალი,
ყოველ სულიერ წყაროს
სათავე არის ხალხი —
მარად მგრძნობელი ხალხი,
მარად მცნობელი ხალხი,
შეუცდომელი ხალხი,
ხალხი და მხოლოდ ხალხი!

ვერ წაიშალა, თუმცა
შალა, შალა და შალა
ბნელმა, უკვდავი მარად
ხალხთან კავშირის ძალა.
პიროვნებისთვის მზეა
ხალხთან კავშირი საღი —
მხოლოდ კავშირი ხალხთან.
რომ გვდარაჯობდეს ხალხი,
ბევრის მნახველი ხალხი,
კავშირის მქმნელი ხალხი,
ხალხი და მხოლოდ ხალხი!

წიგნში ძალაა ხალხის,
მხოლოდ იმიტომ, იქნებ.

ხალხი მფარველობს წიგნებს,
თავის საყვარელ წიგნებს.
გამნათებელი მარად,
არა მომხვევი თალხის
მშვიდობის დიდი წიგნი —
ხმაა გმირული ხალხის,
ნათლისმფენელი ხალხის,
მარად ნათელი ხალხის,
წიგნთა მფარველი ხალხის,
ხალხის და მხოლოდ ხალხის!

მარად ბრწყინვალეს, დიადს,
მარად სპეტაკს და ხალასს,
ეუძღვნათ ქებათა ქება
ხალხის სულიერ ძალას!
ხალხთან მარადის კავშირს
რომ არ მოედოს ეანგი,
ხალხის სულიერ ძალად
უნდა აელერდეს ჩანგი.
ჩანგიც სულია ხალხის,
მარად ცოცხალი ხალხის,
გულით მომღერალ ხალხის,
ხალხის და მხოლოდ ხალხის!

წინ, წინ, სამშობლო მხარეც!
ჩვენ წინ მიგვიძღვის წრფელი
ის ოქტომბერი, რამაც
შესძრა მსოფლიო მთელი.
დროშაა დიდებული —
გაბრწყინებული, სრული,
ავწიოთ უფრო მაღლა

ხალხის სული და გული.
მალლა ავეწიოთ ხალხი,
უნდა გვესმოდეს ხალხი,
უნდა გამოგვეყვეს ხალხი!

შვენიის მებრძოლის სული
და ჩაფიქრებაც შვენიის...
ჩაფიქრებული ხალხი
როცა იგონებს ლენინს.
ზევით ლაყვარდი ცაა,
ქვევით — მსოფლიო ბაღი,
თითონ ლენინიც ხმაა, —
ხმაა მებრძოლი ხალხის,
მარად მქუხარე ხალხის,
მარად მქუქარე ხალხის,
მშვიდობისაკენ მძლავრად
მიზღვავებული ხალხის.

ყველაფერს ქვეყანაზე
მით მიეცემა ფასი,
რამდენად მასში სავსე
მიზნობს დიდების თასი;
რამდენად სახავს იგი
ხალხის სწრაფვას და მიზანს —
შრომას, ტკივილებს, შვებას,
აღფრთოვანებას მისას, —
რომ გდარაჯობდეს ხალხი,
დამფასებელი ხალხი,
შეუცდომელი ხალხი,
ხალხი და მხოლოდ ხალხი!

დიდი მშვიდობის გრძნობის
მედგრად ტრიალებს ჩარხი,
მშვიდობისათვის მარად
აღვზნებულია ხალხი.
მშვიდობას ითხოვს ხალხი,
მშვიდობას პოვებს, პოვებს
შეუცდომელი ხალხი!
ეს არის სული ხალხის,
ეს არის გული ხალხის,
ეს არის ნება ხალხის,
ხალხის და მხოლოდ ხალხის!

• • •

რაც გადმოიღრღვა
ზვირთები ვრცელი,
რაც შემდეგ დელვა
და გუგუნია,
იფიქრებ: ასი
საუკუნეა
და არა რაღაც
ორმოცი წელი!

ჩემთვის ის წლები
ჩანგის გულია, —
შენი დიადი
ხსენება, ლენინ!
და მძლეველ დროშია
აღმართულია
ეპოქის სახე
ფუძემდებელი.

• • •

მოძღვნილი სულით და გულით,
წიგნი ჰანგებით აივსო,
გზა, ია-ვარდით ფარული,
დაგშვენებია, მაისო!
გზა მშვიდობისა! წინ გასწი,
არ მოეკიდოს თვალს რული,
ის დროშა კვლავ მაღლა ასწი,
რომ გამარჯვება გზედეს სრული.
მოძღვნილი სულით და გულით,
ჩანგი ჰანგებით აივსო,
მღერენ მტევნები, ვაზს სხმულნი,
შენს დიდებულ სვლას, მაისო!

• • •

ჰაერი, სავსე საღამოს ყინვით,
და მოვარდნილი ფიქრის გორებში...
ავსებენ ჰაერს იღუმალ გრგვინვით
ფანტასტიური ორატორები.

და მიტინგები იყო მრავალი,
რომ ბედის მონა და უმადური
მისდევდა ჰაერს, ცად მიმავალი,
ფანტასტიური იმპერატორი.

შეკრებილიყვნენ ყრუ და მუნჯეები,
მათი თითებით მეფის ხსენება,
იყო გრიგალის და გაურჩების
ფანტასტიური გადაქნება.

• • •

იყო მდიდარი სახლის
ერთი მდიდარი კუთხე,
სად ფრთას გრიგალი ახლის
და მარტოობა მწუთხე.

და ოთახიდან ოთახს
არა ერთი და ორი
განწირულებით მორთავს
ძველი ქაობის შმორი.

ქარი გრიალებს გარეთ
ანწლებითა და გუმრით,
დამტყვნიანებულ შარით,
მოუწვეველი სტუმრით.

ღმუის ტყიანი ქედი,
როგორც ბებერი მგელი —
კაცის ზოროტი ბედი!
გადაგვარება ნელი!

წიგნთა არეულ თაღებს
ჰგავდა ფიქრები მკაცრი,
სიმპათიური სახლის
მულამ უსაქმო კაცის.

ფეოდალური ბალის .
უკანასკნელი ნაძვი —
სიმპათიური სახის
მარად უსაქმო კაცი!

• • •

ქალაქთა ბნელთა თვალწვდენელ
 კალეიდოსკოპს
 შენი ლანდიც სდევს სახემკრთალი
 და თმახუჭუჭა,
 ფერუმარული სიურცხვისა
 გრთავს მუჭა-მუჭა.
 დაათრევ საწოლს, სად შუშაა
 და კიოსკები.

გამოფიტულა შენი გული,
 მაგრამ როს კიბით
 მიგაქვს წამხდარი ყვავილების
 შესლილი ბლუჯა,
 შენთვის ერთია, თუ რას იტყვის
 ოჯახი, ქუჩა —
 ძეგლს აგიგებენ თუ საჯაროდ
 გაიროზგები!

შენი ცრემლები აჰგავს სიცილს,
 სიცილი — კივილს,
 მაგრამ ამოდის ელვარება
 ახალი სხივის,

აბალი გულის, მისწრაფების,
ფიქრის ოცნების.

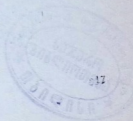

კიბე წყვდიადეს, საზიზღარის
ღაბლა ვარდება,
ნაცვლად სანატრელ სინათლეში
ალიმართება
კიბე სიწმინდის, სიყვარულის,
პატიოსნების!

1962
X 26.361

წინ, წინ, სინათლისაკენ
გასწით თაევგამოდებით!
დიდი ცხრაას ჩვიდმეტის
ჩვენ ვართ პატრიოტები!
წინ, წინ, სადაც შლილია
ახალი წალკოტები...
წინ, წინ! დიდი მაისის
ჩვენ ვართ პატრიოტები!
მხოლოდ მაისის გზებით,
წინ მშვიდობით ვიაროთ,
მშვიდობისთვის გულისთქმა
ერთურთს გავუზიაროთ!
ბრწყინავს ჩვენი ვარსკვლავი
ახალის აღმოდებით,
დიდი ცხრაას ჩვიდმეტის
ჩვენ ვართ პატრიოტები!

შეხედეთ, ვით ახლოა
ჩვენს მიზნებთან ჩინელი!
რა ღამე გადიტანა
ზნელი და საშინელი!

ასე სძლია კეთილმა
დღეს, სავსეს ბოროტებით...
წინ! ოქტომბრის მგზნებარე
ჩვენ ვართ პატრიოტები.
მოდის ჩვენი მაისი,
მგზნები ნება-გონების,
მღერის ჩვენი მაისი
მედგარ მილიონების,
ჰყვავის ჩვენი მაისი
გაზაფხულის ტოტებით,
ამნაირი მაისის
ჩვენ ვართ პატრიოტები!

წინ, კორეა, კორეა!
საქმე შენი დიდია.
დიად მომავლისათვის
ის ურყევი ზიდია.
წინ, წინ, სინათლისაკენ,
გასწით თავგამოდებით!
გმირთ გმირ კორეელების
ჩვენ ვართ პატრიოტები!

შენ ხომ ხმა აიმაღლე, —
ხმა პასუხისმგებელი,
ძირს ის ძველი მსოფლიო —
ომის გამჩალებელი!
სიმართლისთვის მებრძოლნი
ბოროტზე აღშფოთებით,
უღიადეს მშვიდობის
ჩვენ ვართ პატრიოტები!

ქლერს მშვიდობის ქუხილი
უდიდესი ქარტიის —
გერმანიის სახალხო
მხარეთ დემოკრატიის.

ო, ძვირფასო მიზნებო,
დასძარტ ოქროს ზოდები!
წინ, წინ! დიდი ოქტომბრის
ჩვენ ვართ პატრიოტები!

ამერიკის, ინგლისის
ხალხმა შევებით იალოს,
რომ ახალი ცხოვრების
დროშა ააფრიალოს.
ასწით მეგობრობის გზით
ერთა ძმობის ყლორტები,
იმ ბედნიერ მომავლის
ჩვენ ვართ პატრიოტები.

ისინი კი, რომელთაც
ომის სურთ გაჩაღება,
ვისაც ტყვიამფრქვევების
უყვარს აქაბჭახება, —
ააფეთქეთ, აპყარეთ,
აქციეთ ნაფოტებად,
დიდზე დიდი ოქტომბრის
ჩვენ ვართ პატრიოტები.

რარიგ დიდებულია
სამშობლოს აღმავლობა,
რა სიღიადეს ნახაეს
ჩვენი შთამომავლობა!

იმ მომავლის სახელით
რომ იშლება ყლორტები,
წინ, წინ! დიდი მაისის
ჩვენ ვართ პატრიოტები!

მაისს მძლე სიყვარული
ისევ მოაქვს შენდამი,
მხარევ, რომლის სახელი
არის მხნე ვიეტნამი!
სიმღერებით, სიახლით,
შრომით და მოწოდებით
წინ! ბრწყინვალე ოქტომბრის
ჩვენ ვართ პატრიოტები!

მედგრად ქუხს კონტინენტი
ყოველ ახლის შეგნებით,
კიდევ მრავალ სახალხო
ახალ-ახალ ქვეყნებით,
ვერრით ვერ დაძლეული
ბნელი მიკიოტებით.
წინ! ბრწყინვალე ოქტომბრის
ჩვენ ვართ პატრიოტები!

ბაქტერიოლოგიურს
ვინაც ომებს ეწევა,
ის ვერასგზით სახალხო
რისხვას ვერ გაეჭყევა.
ბრწყინავს ჩვენი კავშირის
ვარსკვლავი აღმოდებით,
წინ! ბრწყინვალე ოქტომბრის
ჩვენ ვართ პატრიოტები!

* * *

ქალიშვილი წიგნით!
ჩვენს მშობლიურ გზაზე —
ყოველ პირველ მაისს
შევხვედროდეთ ასე!

შევხვედროდეთ ერთად
ამ წელსა და გაისს
და გაისებს იქით
მრავალ პირველ მაისს.

მრავალ პირველ მაისს,
მრავალ პირველ მაისს
ვახსენებდეთ მიზანს,
წმინდას, უზენაესს.

წიგნით წინ, წინ, სულ წინ!
გულთა შემაერთად —
ყოველ პირველ მაისს
შევხვედროდეთ ერთად!

* * *

მუდმივ თოვლით განათებულ
ზურმუხტოვან ალპებს შორის,
სად თვალივით ჩაჭედილა
გამჭვირვალე ტბა მთა-გორის,
სადაც წყალსა და ვარდებზე
მიირხევა ხეთ ბანაყი,
იქ ერთმანეთს სხვადასხვა მხრის
ხედება ხუთი ამხანაგი.
ხუთივენი — ჟამთ სიივით
მოწყვეტილნი მშობელ მხარეს —
გადმოხვეწის დღეებს თვლიან
უსულგულოდ მიმდინარეს.
ხალხთა ბედი, საქმეთა სელო
და ცხოვრების დღეთა ღვარი
არ ასვენებთ... და ამაზე
არის მათი საუბარი:
რომ სიმაართლე იმალება,
რომ ბორკილის მეფობს დადც,
რომ სიცრუის და შიმშილის
აღმართულა ბაირალი.

წამოდგა რა ფეხზე რუსი,
თქვა: მოქმენო, არის ერი —
ყოფნა ჩემი მას ეკუთვნის,
ბი, რით ვარ ბედნიერი.

ეხლა იგი ბრძოლის ცეცხლის
გრიგალშია გახვეული,
ბევრზე ბევრი, სულ უცნობი
აღსდგა გმირი და რჩეული.

მე მეძახის ჩემი ხალხი,
მეც მივყვები ხალხის ნებას —
და მივდივარ, მეგობრებო,
თქვენც გისურვებთ გამარჯვებას.

მაშინ ხუთმა ამხანაგმა

დაიძახა: ლენინ, ლენინ,
რა მიზანსაც შენ ისახავ,
ის მიზანი არის ჩვენი.

ვის შენგვარი ბელადი ჰყავს,
უკვდავია იგი ერი...

ლენინ, ლენინ! ჩვენ ხუთს შორის
ხარ ყველაზე ბედნიერი.

• • •

გვახსოვს ოქტომბრის დღეთა სიდიდე,
მარქსის, ლენინის ხმა კილით-კიდე
შესძრავდა არეს.

უვრცესი იყო წამთ სიდიადე:
გარს ეცლებოდა წყვდიადის ბადე
სამშობლო მხარეს.

იდგნენ ვით გმირნი, იდგნენ ვით ტოლნი
აზვირთებულნი კრემლი და სმოლნი.
დღე მატულობდა,

აწ, ესლა ვერვინ იქ ვეღარ ჰპოვებს —
თავის ადგილზე, ჭაობთ ხაბოებს,
ვინც ნატრულობდა.

ზღვა ერთ კალაპოტს ასცილდა ახლა
და მალე დროშა ასწია მაღლა —
სოციალიზმის.

მტერს ვერაფერი აქ ვერ იხსნიდა,
პარტია, ხალხი შუბლს გაიხსნიდა:
— „ძლევის ხმა ისმის!“

რომ გადმოხდაო ღელვა ნაპირებს,
რომ აბობოქრდა და აწ აპირებს
ძველის წალეკვას,
წინ იწევს ღელვა უზარმაზარი,
მსოფლიოს გულში გუგუნებს ზარი:
— ეპოქა რეკავს!

რა ძლიერია გულთა დუდილი,
ისმის ამბავთა ქექა-ქუხილი
მრისხანედ ჩქარი,
საუკუნეთა გასკდა იარა
და ნაპირებზე გადმოიარა, —
გრიალებს ქარი!
ეხმაურება სიათს სიათი,
რომ ღალატს რასმეს აწყობს წყვედიადი
პიტლერის სახით.
და ხალხი დიად ჩირაღდნებს ანთებს,
აშუქებს მტრულად მიმავალ ლანდებს...
ჩვენ გავიმარჯვეთ!

ამ გამარჯვებით მსოფლიო ბალთან
სწრაფი ნათება აქვს იმ ჩირაღდანს,
კვალად და კვალად
მოდრაობს, საქმობს და მტლედ აღნება
მხარეს ამგვარი გაჩირაღდნება —
კომუნის აღად.

• • •

და დადუმდა ათასი მთა,
მომლოდინე მწუხარ ჩრდილის,
რომ ხელახლა გაისმა ხმა
პრავალ ახალგაზრდა შვილის:
ჰეი, მოგროვდით გებად შურის
ყველა ქვეყნის ყველა ტომი,
ავსულებთან ვისაც სწყურის
სამკვდრო-სასიცოცხლო ომი.
დაინგრევა, არ უჩვენოთ
ძველი ქვეყნის საბუდარი,
რომ მის ფერფლზე ავაშენოთ
ჩვენი მხარე საკუთარი.
და, მოგროვდეს ყველა ერი,
მოხუცი და ახალგაზრდა,
გადაკეთდეს ყველაფერი,
სიძველეთა დიდთა გარდა.

• • •

ვგრძნობთ: არ გვიხსნის ათასგვარი
ბჭობა, მეფე, თუნდაც ღმერთი,
ჩვენი მხსნელი მეგობარი
თვით ჩვენა ვართ ერთადერთი.
რომ გავკვეთოთ ბნელი მკვეთრად
და გავსწიოთ წინ და წინა —
ვანთოთ ქურა, ვჭედოთ მედგრად,
სანამ ცხელი არის რკინა.
ჩვენს მსოფლიო მშრომელთა რაზმს,
კარი არსად დარაზოდეს —
ჭფლობდეს მიწას — უფლება აქვს,
პარაზიტს კი — არასოდეს.

• • •

გაჰქრეს ბნელი ჟრიაბული,
ის რუტინა უხუცესი,
ის მეფე და მემამულე,
ის ბანკირი და ხუცესი!
მზით აივსოს ქალაქები
და სოფლები ახალ ყანით.
გზა იქნება განაგები
არა თეთრი ხელთათმანით.
სწორზე უსწორესი წყობა
საქართველოს ახალ ზანის
ჰგავდეს რკინის ნებისყოფა,
თვითთელი ჩვენთაგანის.
მხოლოდ ბრძოლის ცეცხლში ვპოვოთ
დღე მაღალი, დღე ფრთამაღი,
რომ არ დარჩეს საბოლოოდ
უკმარობის ნატამაღი!

საღზი აშენებს ახალ ქვეყანას

ვთქვათ: მთად სამზეო
და სანიავე
აღმართე ძეგლი,
ელოლიავე...
ვარდებით მორთე,
მოაიავე,
და... უცებ ანგრევს
ქამთა სიავე.

სდარაჯობს მტერი,
მშვენიერს ყოველს,
ჩუქურთმათ მკრელსა
თუ ფარჩათ მქსოველს,
ვარძიას, გეგუთს,
თუ სვეტიცხოველს
ზედ დასტყობია
ქამთა სიავე.

ღრუბლებში ლალი
იღვრება მნათის...
აგერ ნანგრევი
ჰგონებს მარადისს,
ნანგრევებში კი

იღუმალ დადის
იმ გარდასულთა
ჟამთა სიავე.

ხალხში სიციცხლე
აღვიძებს გრძნობებს,
იშუშებს ომის-
მიერ კრილობებს
და ახალთახალს
აგებს შენობებს,
რომ წარიშალოს
ჟამთა სიავე!

• • •

აქ ხილულ ოცნებას
თან სდევენ ჯადონი,
თოლია, ქორსა სცვლის,
არწივს — იადონი.
ორ საწყისს ინახავს
ახალი ათონი —
აქ გული მონაა
და თანაც ბატონი.

აქ მუხა შრიალებს,
იქ ზეთისხილია,
თუ ზღვის და ზღვის პირის
მძაფრი ჭიდილია —
გზნებასთან მზის ჩასვლის
ჰყვავის იდილია, —
აქ გული მონაა
და თანაც ბატონი.

უწესო აყრუებს
უბადლო ზრდილობას.
ბუკის ხმა ზღვის პირას
თუ იწვევს ყრილობას,
მეომარს ჩონგური

უამებს კრილობას —
აქ გული მონაა
და თანაც ბატონი.

ომსა ცვლის მშვიდობა
და ნგრევას — შენება,
სიტლანქეს სულისას
სცვლის სულის მშვენება,
წყალს — ღვინო, დღეს — ღამე,
სიცხადეს — ჩვენება,
აქ გული მონაა
და თანაც ბატონი...

* * *

ჩვენ გავიარეთ
შინდარი, ტბეთი,
მუხამდე, სადაც
კესვის არხია.
რამ ააყვავა
სამხრეთ ოსეთი?
დიდი ხნის ძილი
რამ შეარხია?

მე მახსოვს გოლვა,
სიცხე ზნაურის,
მზის მხურვალეებით
დამსკდარი მიწა.
ეხლა აქ ახალ
აურზაურის
ცვლაში მდინარემ
გამოიღვიძა.

სულ მაღლა მთებში
კელვის ტბა არის, —
ვიყავ მსურველი
ადგილთა ნახვის.

იმ ტბიდან მიდის
სისწრაფე ქარის,
იმ ტბიდან სწყდება
ზეირთი ლიახვის.

იმ ტბიდან, აბა,
როგორ არ შეენის
ელსადგურების
მზეთა ნათება!
იმ კვერნეთისა
და თამარშენის
ქების თქმა ძალას
აღმატება.

მაინც ვინ არის
ამ სამწყაროსი
ნედლათის, ტიგვის
და ტბეთის გმირი?
ვინ გამოსცვალა
კერხვის ტაროსი,
იმ ნაბაკევის
ვარვარი მწირი?

ვინ აღძრა ენა
დაგროვილ ხე-ტყის
და დაყრუება
ვინ შესძრა გრომის?
მსგავს შედარებას
აბა ვინ მეტყვის,
რასაც იძლევა
ღღე ნათელ შრომის?

გზა ვინ გაჰკვეთა
ძაღუ-სუარის,

აკადემიის
ვის მისწვდა შუქი?
მსგავსი მშვენიება
სადმე თუ არის,
მთებს რომ ლეჩაქი
ბურავს მსუბუქი?
ვინ იცის ბუდე
უხვი მარაგის,
სად ბინად დადგნენ
უბინადრონი?
სოფლის, ქალაქის
და აგარაკის
ეზლა ვინ არის
ბატონ-პატრონი?

ვინ არის რომ მზედ
აქცია თალხი?
ვინ არის ნისლი
რომ გაარღვია?
— ხალხი, მარადის
უკვდავი ხალხი!
ყოვლის შემქმნელი
მხოლოდ ხალხია!

მის ძლიერებას
ვერ გარდამოხსნის
ამაოება
დროებათ ტალღის,
ყოველი სიტყვაც
მგზნებარე მგოსნის
ეს არის სიტყვა —
მგზნებარე ხალხის.

საღამო ხანს ქობულეთზე
 ზღვიდან მოდის მშვიდი დარი.
 ნაპირებზე ირხევიან
 სანერგე და კოინდარი.
 ერთიორად მოსავალი
 გადილდა და განდა მყარი,
 დაგვის, ჩაქვის და ხუცუბნის
 აყვავების საწინდარი.
 ოჩხამურო! მახსოვს შენი
 ძველისძველი ნახიდარი,
 ბობოყვათის ფაბრიკიდან
 ბოლი ორთქლად ამომსკდარი,
 იგი მქვართლიანი სხვენი,
 იგი კერა და ლადარი.
 ცეცხლაურთან, ხუცუბანთან
 ტკბილზე ტკბილი საუბარი,
 ტოტი მუხა — ესტატესი —
 კვირიკვეთზე გადამწვდარი.

შავი ზღვის პირად
ზე იდგა მრუდე,
მაგრამ ლამაზის
მრხეველი რიდის,
და მის ტოტებში
უცნობი ჩიტის
მე შევამჩნიე
ურყევი ბუდე.

ვთქვი: ჩიტსაც კი აქვს
თავისი ზღუდე,
მე კი — მოხეტემ
კიდითი კიდის —
არ ვიცი ეს გზა
საითკენ მიდის,
და მაინც უნდა
ამ გზებს გავუდგე:

ჩიტსაც ხომ ბუდე
აქვს საკუთარი,
თავშესაფარი,
ნავთსაყუდარი,
შავი ზღვის პირს რომ
ასე დამშვენდა...

და მეც (განა ეს
საკვირველია?)
ათი წელია,
ოცი წელია,
ერთ ქოხს ვაშენებ
და, ჰა, აშენდა...

• • •

თითქო რალაც ამბავი გაუგია —
ფუტკარს ბინა მიწაში აუგია.
მასზე რამე ცუდის თქმა აუგია,
ფუტკრის შრომა ქვეყნად ვის არ უქია?

ის მიწაში აწყობს ახალ თაროებს,
ამიტომ ჰგავს იგი მემალაროეს.
მეგობრებო, მიწას მსურს ვახარო ეს:
ფუტკრები ვართ, ვეძებთ ახალ წყაროებს.

• • •

მთიდან მთაზე ცისარტყელა ანათებს,
შუაში კი პიონერთა ბანაკის
სახლი იცვლის ფიქრს ღამეთა განათევს,
ცისარტყელათ გზა რომ გააჩანაგეს.

სიზმარია? ბრწყინავს ის ცისარტყელა,
ახალი დღის სიხარულში ვართ ყველა.
კვლავ უთვალავ გარიჟრაჟის ხანამდე,
ცისარტყელავ, ო, ანათე, ანათე!

ნაძვის ხეებს ელვარება
ანთებს სიახლოვითა,
ახალი წლის, მეათე წლის
სიხარული მოვიდა.

წარსულიდან სამწუხარო
ბევრი გახსოვს, ბუხარო,
ის ქოხმახი, იგი ველი,
უგუთნო და უხარო.

ჩვენი სახლის მტერი იყო
ომის ცხარე გრიგალი,
მან აგლიჯა სახურავის
ყავარი თუ ფიქალი.

იდგა, უსახურავო და
უსაკეტო, უკარო,
ვით ოდესმე, ხანძრის შემდეგ,
კვლავ ასე სამწუხარო.

გადანგრეულ-გადამწვარი
ქალაქის და სოფელის

ნანგრევებზე შენ იდექი,
მოწმე ყოვლის მცნობელი.

ოქტომბერმა რომ დაბერა,
მხარე გაასხვადერა, —
აგუგუნდი... აწ რას ამბობ,
რა ვქნა, რამ დაგაბერა!

კვლავ სასახლედ იქცა ყორე,
ოქროს ხალი დააგეს,
გათბა ისევ და განათლდა
გული სოფელ-ქალაქის.

თუ რომ იქით, საზღვარს იქით,
გრიგალი და ქარია,
ცხოვრება ჩვენს ქვეყანაში
ეხლა უშიშარია.

რაც წელია აქ მარად-დღე
განძს თვლის მუშა ყოველი,
ვლებიც ასე გაიძახის:
უხვ მოსაველს მოველი!

ქვანახშირზე და ფოლადზე
მღერის რაც კი ჯარია,
ჩვენი მხარე ნათელ შრომის
მტკიცე საყუდარია.

და რაც წელი მიდის, ყველგან
მძლეა ჩვენი ქვეყანა,
განადგურდა, რაც კი მტერი
ჩვენსკენ გამოექანა.

აივსება ყველაფერი
პურიტ, ღვინით, დოვლათით,
განახლების სიხარული
საეროა, ყოვლადი.

სიყვარულით იცავს საზღვარს
ჯარი თავდადებული,
რაც დრო მიდის, სულ მაგრდება
მხარე აყვავებული.

ჩრდილოეთის პოლიუსის
ყინვას არ გრძნობს რჩეული,
აგუგუნდი, გახალისდი,
დარდებს გადაჩვეული.

აშუქებენ გზას წიგნები,
მშვენიერი წიგნები,
გაშლი „ვეფხისტყაოსანს“ და —
ვეფხად გარდაიქმნები.

ნახავ კიდეს შავი ზღვისას
გზებით არა შორითა —
ციტრუსების რკალით როგორ
პყვავის ჩვენი ფლორიდა.

აჰ, ბავშვებო, ნეტა სადმე
ერთი მხარე მაჩვენა,
სადაც მეტი იყოს ზრუნვა
თქვენზე... ნეტავი თქვენა!

დაშრეს ნისლი! გვინდა, გვინდა
ქაობების დაშრობა.
ლაქაშს სტოვებს და მყინვარზე
ეშურება ლაშქრობა.

ახალი გზით მიდის ჩვენი
ურღვეველი კავშირი,
ჩვენი თუჯი, ჩვენი ოქრო
და ჩვენი ქვანახშირი.

ნაძვის ხეებს ელვარება
ანთებს სიახლოვითა,
ახალი წლის, მეთათე წლის
სიბარული მოვიდა!..

• • •

ზევიდან ბრწყინავს ცა წმინდა,
ქვევით მთებია და ქალა,
გაფრინდა, აჰა, გაფრინდა!
სივრცეში ფრთები გაშალა!

სიმაღლეს დაედარება
სილაღე იმა ფრთებისა,
დროშათ ამაყად ტარება
დიდების, გამარჯვებისა!

სად ბაზალეთი ოდნავ სჩანს
და იქ აკვანი ნარწევი,
მას უსწორდება კარგახანს
თავისუფალი არწივი.

ხმა ესმის, ხმა მოყვარისა,
თვალნი ცეცხლივით იალებს,
დიდებულ მთასა მყინვარსა
ასცილდა და იქ ტრიალებს.

დაბლა, ყვავ-ყორანთ, გზა ჭრილი,
ღლეები სავსე ტანჯვებით...
ოდესმე მძიმედ დაჭრილი
აწ მტერს დააცხრა კლანჭებით.

დრო მაინც მიმავალია,
ასე მიგრძენია მე სოფლად...
მას აგონდება გალია
და ბაიყუში მეზობლად.

იქ, სადაც ძველი მუხაა,
დიდებით მხარალმართული,
იყო ყიჟინა: — ჰკა მაგას!
არწივთ ხმა — ჩვენი ქართული.

და მთებზე გადაფრენილი
არწივი ხმებს მიაყურებს,
იქ, სადაც ძველი ნანგრევი
ძაუგის არეს გაჰყურებს.

უდაბნოა თუ მთა-ველი,
რაც სხვისი ანუ ჩვენია,
შეუცნობ-შეუსწავლელი
ომს ერთიც არ დარჩენია.

იმ ნიშნებს, ხაზებს, ფერადებს,
რომ რთავენ გეგმებს და რუქებს,
კვლავ გამარჯვება ანათებს,
კვლავ გამარჯვება აშუქებს.

იქ ერთი მძაფრი ხაზია,
ზღვათ ორთა შუა მდებარე,
იმისი დიდებისათვის
ბევრი დაეცა მგზნებარე.

დააკლეს გმირთ თავი თვისი, —
არწივთ სცან გაბედითება!
მათ უსპეტაკეს-ფაქიზი
და მარადისი დიდება.

• • •

სიმაღლეებზე აღმართულო.
ნანგრევო ტაძრის,
ვითარ დიდია შუბლის შენის
შორი მშვენება.

შენს ჩუქურთმაში ვერ შექრილა
გადაშენება,
ვერ გეკარება დავიწყება
ფერფლის და ნაცრის.

შენ გადურჩები ჟამთ სიავეს,
მტერთა სიმკაცრეს,
სარკემ დროისამ დაგვანახვა
სხვა მოჩვენება.

შენზედ აღმართულს, მნგრეველ ხელებს
სდევს შეჩვენება,
შენ უკვდავი ხარ. შენი ფუძე
მაინც ვერ დაძრეს.

შენი ცა ბრწყინავს. ქვევით ჩქარი
მიჰქრის რიონი,

არ შეირბევა — და არ იტყვის:
რა გვემართება.

სწორედ ამ ქვიდან, მესხეთამდე,
კიდითი კიდით,
სწორედ შავ ზღვიდან დარუბანდის
კარებით დიდი —
ახალი მძლავრი პოეზია აღიმართება.

* * *

დიდზე დიდი გამარჯვებით
დაგვირგვინდა ომი.
ომი შეწყდა და გამოჩნდა
გზა, მშვიდობის მდომი.
ამ გზით ვნახე ტყეში ქალი
მარტოდმარტო მდგარი —
თმებს უწეწდა და თავსაფარს
მიუშლიდა ქარი.

ჩემს სალამზე მან პასუხი
როცა მომცა ზრდილი,
ომში მყოფი გაიხსენა
თავის შვილიშვილი.

და თვალთავან მწუხარების
მას გადმოსკდა ღვარი.
შორს, სადღაცა, უღაბურ ტყის
პირად ჩადგა ქარი.

როს უდიდეს გამარჯვებით
დაგვირგვინდა ომი,

ქარი ჩადგა და გაშოჩნდა
ვზა, მშვიდობის მდომი.

ბევრმა შორით შორი ბრძოლის
გადმოლაზა ტვერი,
მაგრამ თავის სამშობლოში
ვერ დაბრუნდა ბევრი.

* * *

მათ საფლავებს ვინმე ქვეყნად
თუ იპოვის ნეტა?
მაგრამ მაინც უცდის დედა,
ო, ქართველი დედა...

ქალს პატარა დაჰყავს ხელით —
ბავშვი ზრუნვით ზრდილი,
მომავალის დიდი სახე —
შვილი-შვილი-შვილი.

ამაღებავ!
ვგრძნობ, რად არ აჭვეი
ფერფლს, თრთვილივით რომ
დაძფარა ჯვარი.
დაიძვრი მარჯვნივ —
დაგწევეს არაგვი,
გაიწევე მარცხნივ —
დაგხვდება მტკვარი.

მოუხვევე — და გზას
გადაგიჭრიან
გათხრათა ფშნები,
როგორც არხები.
არ მიხვალ — ლაღნი
თვალებს გიჭრიან,
მიხვალ და — ცოცხლად
დაიშარხები.

თუ იტყვი ძველი
გზებით დახევას,
შენს აქ მომგზავნელს

რას ეუბნები?
თვით მცხეთა შიგნით
დაგშლის ნახევარს,
ნახევარს — მცხეთის
გარეუბნები.

ზე აიხედავ —
სივრცეა ზეცის,
ძირს დაიხედავ —
რა გეფიცება?
მკვდარს — გვერდზე წვენილს,
ბელფებ მოკეცილს —
ორმო-სამარხში
გაეღვიძება!

ხმალს მივარდება
მტერთ სამუსვრელად —
მტკვარი მოხვდება
ხელთ ბრინჯაოსი
და ცხარე ბრძოლის
იქცევა ველად,
ველი სამთაეროს
სასაფლაოსი.

სვეტიცხოვლიდან
შეხედავ ტყე-ველს .
ქვირფასი ქვებით
მოოქვილ ქალში —
და ივერიის
როსმე უძლეველთ
გმირთ წინ მიუძღვის
თვით პიტიახში.

ახ, მტერი, მტერი,
ის ტყისკენ იხევს,
არმაზის ზევით
მისდევს წვალეზა,
მაგრამ უძლეველს
არმაზის ციხეს,
მთაზე მდგომს როგორ
დაემალეზა?

უზარმაზარი
გალავნის კედელს
ის გაეკვრება,
შიშისგან მკვდარი.
ახლო მცხეთავ,
შენს შეუწყვეტელს
ამღელვარებას
ფლერს ჩემი ქნარი.

• • •

მიანგრია რა მთა კლდეებით
გაღანარაგვი, —
ერთი არაგვი მეორესკენ
მიჰქრის ლაღაღა,
მეორეც მისკენ გაეშურა,
დაინახა და
ასე ერთმანეთს მოეხვია
ორი არაგვი.
ძეგლებს მშვენიერ წარსულისას,
დროვ, ველარ აჰგვი.
მათი ნაშთები უკვდავებამ
დროშად გახადა,
ჟამთა სიავემ მათ გვირგვინი
ვერ გადახადა,
მიეჭანება მათ კალთებში
ორი არაგვი.
იმათ მისძახის აღტაცება
ტყეების ხშირის,
მათ მიაჭანებს მცხეთისაკენ
გზა გმირთა გმირის,

და სიღიადეთ აღმართული
სვეტიცხოველი.
მაღლიდან მტკვართან შეერთებას
დაჰყურებს მწირი,
იმარჯვებს ქმობა, სიყვარული,
შუე, ერთი პირი
და მეგობრობა განუყრელი,
განუყოფელი!

• • •

გემი ვით არ იცნობს
ზღვას ვრცელს და განიერს,
იგიც ზომ მეზღვაურს
სამშობლოდ ეკუთვნის?

— მოხევევ! გახედე,
ჩვენს იმერ-ამიერს:
ეყუდენის თავის თავს?
— ცხადია, ეყუდენის.

• • •

ისტორიულად, მედგარ ჭენებით
ყოველ ეამს, ყოველ საომარ დროში
მტრის ურდოებში შეჭრილან დროშით
ქართველნი ქალნი შმაგი ცხენებით!

მთელი სიმძაფრით, მთელი შვენებით
ჰჭროდენ ისინი, როს მომხდურთ ბრბოში
იმუჭრებოდნენ საქართველოში
შთანთქმით, გაქრობა-გადაშენებით.

სხვა ქალი კერად დგა დღე-ღამითა,
ან მიუძლოდა მშრომელ მამითადს
მშვიდობიანი დღის სამაია.

სხვა ისევე ჩნდა ლალ-მარგალიტად,
რა ძვირფასია სხვათ მაგალითად
შენი უკვდავი ზმალი, მაია!

არეს მრავალ გარდასულ წლის
 გადასცქერის ნანგრევი,
 დრო და უამი მას ვერა სცვლის
 ქარით ნამინანქრევი.
 შემორტყმული წყნარ გორებად
 სდგას მთა ბრგე და მოსული,
 ქორი ნელა იზმორება
 არაგვით წამოსული —
 სადაც მწვანე ამალებად
 გაშლილან ოშოშები,
 სადაც ძლევეთ შრიალებენ
 ჩვენი ძველი დროშები!

კვლავ იზიდვენ შუქს ალმაცერს
 წარწერა, მოგონება.
 სხვადასხვა დროს რომ მიაწერს
 ხალხის ზეშთაგონება.
 გაჰქრა ის დრო წარსულისა,
 იდუმლობით მოსილი,
 არედ მაინც ქარი მთისა
 მიმოქრის მიმოცვლილი;

სად მარადის სიალგა
ნასისხლარ-ნაომები,
სადაც ძლევით შრიალებენ,
ჩვენი ძველი დროშები!

სიმტკიცე და გამძლეობა
ქვის... და ეს დღე მზიანი.
არ ეცვლება მზეს მზეობა:
სხვაა ადამიანი.

კვლავ მრავალთა და მრავალთა
გზებია არჩეული.
ქარით უფრო აშრიალდა
ტყეების ფარჩეული.
და ხალისით გაიშალა
ციხის ღრმა ნაოქები,
სად ელავდა ბასრი ხმალი —
არა დროგამოშვებით,
სადაც ძლევით შრიალებდნენ,
ჩვენი ძველი დროშები!

და მე ვფიქრობ: ციხევ, ძერავ.
დრონი მიდი-მოდიან,
უძველესი ქვის წარწერა
საფიქრალი როდია.
ხალხი ცოცხლობს უმაღლესით,
მისწვდა, რაც აღელვებდა:
ხალხთა ძმობა უახლესად
მერანს შემოაგელვებს!
ერი ცოცხლობს: გადიშალა
შუბლის ღრმა ნაოქები —
დღეს გმირული შრიალებენ
ჩვენი ძველი დროშები.

* * *

ხელშეკრულება,
დადებული ერთხელ არაგვთან,
მგოსანს რომ მხდიდა
შენს რაინდად და გმირთა გმირად, —
რჩება ძალაში.
ჩემში ისევ ალაპარაკდა
და ის სიმართლე
კვლავ მამაღლებს არაგვისპირად.

მადლობა მცხეთას
არაგვისთვის, დიდი მადლობა!
ხელშეკრულება
ძალაშია კვლავ იმნაირად,
უჭკნობი სიყრმის
და უჭკნობი სიახლის გრძნობა
აყვავილებულ
გზებით მიდის არაგვისპირად.

მხრებს აიწევენ
კვლავ არაგვის მთის მწვერვალები.
აქ ცხრაას რვაში
ფარულ კრებებს ვიწვევდით ხშირად,

როგორ ბრწყინავდნენ
ის ცოცხალი, დიდი თვალები,
თავისუფლებას
რომ ეძებდნენ არაგვისპირად.

სემინარია
მაშინდელი რას არა ბედავს!
შესდგება იგი,
ღრმა ფქირებში შესული მწირად,
უცებ ერკვევა...
გაოცებით მიმოიხედავს,
ის მთლად ფიქრია
და სიცოცხლე არაგვისპირად.

ვესაუბრები
ეხლაც არაგვს, როგორც თავის თავს,
ხმა მედგარი აქვს
და ნათელი, ქცეული წკირად,
იმ ხმათაგანი,
არვის წინ რომ ქედს არ ხრიან,
უფრო ნათელი
ხდება ის ხმა არაგვისპირად...

როცა ფერხულში
 შედის თამარი —
 ლენტეხის მზეა
 მოკამკამარი.
 მაგრამ დღეს ფერხულს
 სევდა ჰფენია:
 ლაჯებში ეშმაკს
 გაურბენია.
 და დაიშალა
 სწრაფად ფერხული,
 გრძნობა ცივია
 და უხერხული.
 — თქვენ ნურას დარღობთ, —
 ამბობს თამარი, —
 ან ეპოვებ, ანუ
 მპოვებს სამარე. —
 გასდია ეშმაკს,
 მისდევს იმის კვალს,
 შურისძიება
 უელვარებს თვალს.
 თეთრ შუნად იქცა
 ეშმაკი შავი,
 საჯიხვე მთებში
 აუძღვა ავი.
 შორს, სადღაც დარჩა

გზები საურმე...
დაღლა ზღაპარი
ყოფილა თურმე.
ხევიდან ხევზე,
სერიდან სერზე
ადის თამარი
ლაკვრაშის წვერზე.
ის შუნი თეთრი
კვლავ შავ ეშმაკად
იქცა. ის თამარს
ეკვეთა შმაგად.
მაგრამ თამარმა
ხალხის სახელი
ახსენა, ბნელის
გადამახველი.
იმედი, რწმენა
და სასოება,
მოძღვრება, სწავლით
რომ იმოსება —
გარს მოიკრიბა
მგზნებარედ რა კი, —
ძირს სულმობრძავი
დასცა ეშმაკი.
გლოვობენ ეშმაკს
ღები და ძმები,
უსასოობის
მოსაეთ ძაძები.
და თამარი კვლავ —
ბრძენი თამარი —
ლენტეხის მზეა,
მოკამკამარი.

ახალ ტაღლას

ახალ ტალღას

მუდამ თანმსრბოლი ფიქრი მწვავდა, ფიქრი მტანჯავდა.
გამოვექეცი გულის დამწველ მშვიდ არემარეს,
ნაპირი ზღვისა იმავ სევდით მშვიდად სუნთქავდა,
მას შესცქეროდა ზღვა ლაქვარდი გულცივს, მდუმარეს.

არ მინდა, არა! სულს მოსწყინდა ეგ ერთფერობა,
სული ეძიებს ქარიშხალს და ბობოქარ ტალღებს,
მუდმივ დუმბილში ვერ თავსდება ტანჯული გრძნობა
და ამ სიმღერას, გულში აღძრულს, ზღვას შეღალადებს:

შენს მოლოდინში
გულს ნუ გვიდაგავ...
დაჰკარ, დაჰქუხე,
ახალო ტალღავ!

1909.

• • •

აგერ, ლობიდან გიცქერს კამური,
გზები თეთრია, ლამეც თეთრია,
გურიის მთებში მე შემხვედრია
იგი, ლამაზი და საამური.

მდინარით რბოდა სიასამური,
ჰქრებოდა მყისვე, რაც სიძკვეთრეა.
წლები რაღაცას არეს ჰყვედრიან,
ცხრაას რვა — მწარე და უემური.

გურიის გზებზე მივდივართ ორნი,
ვიგრძენით მალლა აფრენა ყორნის,
სადმე სიმშვიდე ვიგრძნო — მწყურია...

რომ არ ვისმენდე გარშემო ჰოტებს,
რომ შესაფერად გვაფენდეს ტოტებს
ამ არემარედ, რაც კამურია.

1912.

* * *

თბილისის მთანი კლდიანნი
გადასახულან მტკვარზე,
მთაწმინდის ქალნი თმიანნი
მწუხარედ ჩანან მთაზე.
ერთი ერთ საფლავს დასცქერის —
მწუხარე ბუმბერაზზე,
მეორეც — ჯავრით დასტირის:
— მომიკვდი რაზედ, რაზედ?!
ეს არის ხმა დაკვივლების
ჩვენი ცხოვრების გზაზე,
უხილოდ არ გაივლების
ამ სისხლის ალაზანზე.

1908.

• • •

დიდად მჭევრმეტყველობენ,
მაგრამ დიდად ცდებიან:
გვითხარითო, წარსული
აწ რა კაპიტალია?

მაგრამ მკვდრები იგრძნობენ,
მკვდრები წამოდგებიან,
და წამოვლენ, წამოვლენ,
როგორც ზღვა ან კალია,

იგი მამა და პაპა,
პაპის პაპა, ბებია —
ყველა გამძაფრებული
რისხვა და გრიგალია.

აბა, მაშინ კი — თავი
რომელს მოსძულებია,
რომ არა თქვას: ვცდებოდით, —
უგონობის ბრალია...

• • •

სალამი ცისკრის აღამიანებს —
ამ ზეცას, მიწას და ზღვას მზიანებს,
ვერარა ძალა აწ სამშობლოს
მშვენიებას ველარ დააზიანებს.

სერზე ვაჩერებ მერანს სადავით:
ზღვიდან მომესმის მთების სათავით
წამოსულ წყალთა ახმაურება
აღფრთოვანებით და სისადავით.

ზღვათა გრიალი გააქვს მთელ ხოროს:
ფაზისს და ენგურს, არაგვს და კოროზს.
ეჰ, მაინც თქვენთან, ისევ თქვენთან ვარ,
რაგინდ დღეებმა გვაშორიშოროს!

ვიგონებ კრებებს იღუმალს, ფარულს,
სად ვიპოვიდი სხვაგან სიხარულს?
არც დედამიწას ანათებდა მზე,
არც ჩემს ცხოვრებას არალეგალურს.

მემატიანე იმ დროს ვინა ჰყავს?
აწ მხოლოდ ამ ზღვის სივრცე ინახავს
იმ მოგონებებს, რაც დაკარგულა,
რაც განმიცდია და რაც მინახავს.

• • •

სარკმელი საღამომ
და ფარდამ დაბურდა,
სანთელი მბეჭუტავი
მთლად გაუდაბურდა —
მას შემდეგ, რაც შენი
სახება ბინდბუნდზე
სახლიდან გავიდა
და აღარ დაბრუნდა.

კისკასი, მგზნებარე,
ცრემლები მღუღარე,
იმ გენიალური,
ბრწყინვალე, მწუხარე
თვალების ნათება,
იღვა მქუხარე
სახლიდან გავიდა
და აღარ დაბრუნდა.

იმ გენიალური
თვალებით დიადით,
რაითაც ცოცხალი

ხდებოდა წყვედიად,
ისე, ვით შორს, სადღაც
იელვებს სიათი,
სახლიდან გავიდა
და აღარ დაბრუნდა.

მგონია, იმ თვალთა
გაქრობას ავი და
მწუხარე სიმღერაც
თან წაჰყვა ზევეითა,
თვით ჩემი სიცოცხლაც
იმ გზებით წავიდა:
სახლიდან გავიდა
და აღარ დაბრუნდა.

1915.

საღნი მართხრუს მშუიდობას

• • •

სადაც არ უნდა ვიქნეთ,
გინდ აქ, გინდ ცხრა მთის იქით, —
ვიდგეთ გარეთ და შიგნით
მხოლოდ მშვიდობის წიგნით

წარსულს არ ჰქონდა ქუში?
რანი ვიყავით გუშინ?
ჩაეწვდეთ სულში და გულში
მხოლოდ მშვიდობის წიგნით!

როგორ დავძლიეთ დაღლა, —
კიდევ რანი ვართ ახლა?
კვლავ ვიწვევთ მაღლა, მაღლა
მხოლოდ მშვიდობის წიგნით.

გვქონდეს, სიმტკიცეც რვალის,
წინ მზე გვინათებს ხვალის,
შევხვდეთ მომავლის ხალისს
მხოლოდ მშვიდობის წიგნით!

სადაც არ უნდა ვიქნეთ,
გინდ აქ, გინდ ცხრა მთის იქით,
ვიდგეთ გარეთ და შიგნით
მხოლოდ მშვიდობის წიგნით

* * *

ხალხთ მეგობრობა... ეს ნატვრა
მამა-პაპათა ან დედათ
ეხლა ელვარებს უცხო რამ
ხელთ უქმნელ შარავანდედად.

იგია დაუშრეტელი
სათავე სიბრძნის წყაროთა,
როგორც ქვითკირის კედელი
სიგმირეთ უანგაროთა.
არის მშობლიურ დროშათა
აღტაცებული ფრიალი,
ისევე ხალხთა ძმობის და
მეგობრობისა გრიალი.
და იბრძვის ბევრ ათეული
ხვეული ერთმინადენი,
რუქაზე ვერ დატეული
გამარჯვებები ამდენი.

მოტყდა ის, ვინც ასაკლებად
მოაწყდა ჩვენს ჭალებს და მთებს...
აეუკლებივართ ნაკლებად:

ჰკითხონ დამსხვრეულ გენერლებს.
რტყმა — საზღვარს იქით მიმწვდომი
კარგად იგემა ყაჩაღმა,
ცხადია, წააგო ომი,
ვინც ომი აქ გააჩაღა.

რომელ იმათგანს შესწევდა
ან ძალა, ანუ გენია —
დიდი ლენინის მთელ ერს და
მსოფლიოს რომ მოჰფენია, —
ლენინის, რომელმაც ერთმა
შეიძლო, როგორც არავინ,
ისეთ დროს რომ წარეშართა
დიდი და გაუბზარავი
ცხოვრების გემი, წარსული
გზით, დიდი მომავლისაკენ,
სინათლისაკენ, გზა სრული
გამარჯვებისკენ, მზისაკენ!

გახსოვდეს მარად, ყოველ გზის
ყოველგვარ საქმით და გრძნობით
მზის, მშობლიურ მზის, ნათელ მზის
ამოსვლა ხალხთ მეგობრობით.

* * *

ნება მომეცით შევაქო ლექსით
სინათლე, არა უსინათლობა —
აგრევ სიმართლე... ნება მომეცით
თან უწრფელესი გითხრათ მადლობა!

ამხანაგებო! ვით დაგიხატოთ
ჩანგი, ამ გულზე რომ დამაჩინეთ.
მადლობა როგორ გადაგიხადოთ —
ბევრჯერ რომ სიკვდილს გადამარჩინეთ.

ო, გული... როგორ მტკიოდა გული!
მაგრამ აქ ჩნდება გზა სასახელო,
მკურნალი მხნე და თავდადებული
რომელი ერთი დავასახელო...

ბევრი სიმღერა ქვეყნად მიწყდება,
ბევრი წაშლილა გზა ნაურმალი,
მაგრამ არავის დაავიწყდება
სულის და გულის ჩვენის მკურნალი!

ტკბილსა თუ მწარეს, ვინ ჩამოთვალს,
დრო რამდენნაირს აფრქვევდა სურნელს
და ვინც შეიცნობს დარდს სამკურნალოს —
იგივე მიუჩენს საყვარელ მკურნალს!

ცხოვრება გზაა სუნთქვის მზიანის
ასე შემგრძნობი, ასე აზიზი,
რაა თვითეულ ადამიანის
სიცოცხლეზე რამ უძვირფასესი?

როგორ მძლედ სუნთქავს ყოველი მკერდი,
მადიდებელი მადლიერ სხივის,
ამაზე ზრუნავს აქ არა ერთი,
არამედ მთელი გზა კოლექტივის!

გრძნობს გულთბილობას და მზრუნველობას
ავადმყოფთ სახის აცახცახება.
გაჯანსაღება! — ისმის ძახილი, —
გაჯანსაღება, გაჯანსაღება!

თუ აქ ორმოცდაათი წლის წინათ
მკურნალმა ბნელი გამირიყრაეა...
აწ ექიმს ყველას, ამ გზაზე მშრომელს,
მადლობა!

ქება!

დიდება!

ვაშა!

* * *

ეხლა კი დროა, მშრომელო, რომა
 დაფასდეს შენი ღვაწლი და შრომა,
 დარიგდეს წიგნი,
 იჭუხოს ქართლის სადღეგრძელომა.

ეხლა კი დროა, მშრომელო, რომა
 ის გავიხსენოთ, — რისხვა და წყრომა,
 რაც თავს დაგვატყდა,
 განადგურება რომ მოგვინდომა.

ეხლა კი დროა, მშრომელო, რომა
 თუ არ დაგვინდო უცხოთ გვარტომმა,
 ხმაღს იკრას ხელი
 ქართველმა ვეფხვმა, ქართველმა ლომმა.

ეხლა კი დროა, მშრომელო, რომა
 მშვიდობა ნახოს საქართველომა,
 გრილი ნიავის
 ქროლა შეიგრძნოს მკენარმა მდელომა.

• • •

ბევრი რამ მაქვს მე თქვენთან
საძმო, საამხანაგო,
რკინიგზელთა შვილების
პიონერთა ბანაკო!

პირველი — მშვიდობაა,
რომ ცხოვრება განაგო,
რკინიგზელთა შვილების
პიონერთა ბანაკო!

პირველი — სამშობლოა!
ხმა გზათა და დიშელთა,
პიონერთა ბანაკო,
შვილნო იმ რკინიგზელთა!

პირველი — ყელსახვევი,
მზემ წითლად რომ შეამკო,
რკინიგზელთა შვილების
პიონერთა ბანაკო!

პირველი — მეზობლობა,
სიახლე ყვავილების,

პიონერთა ბანაკო,
რკინიგზელთა შვილების!

პირველი — თქვენი ნაზი
და გულწრფელი ძახილი,
როს თქვენს არეს სახალხო
მგოსნის ისმის სახელი!

ბევრი რამ მაქვს მე თქვენთან
საძმო, საამხანაგო,
რკინიგზელთა შვილების
პიონერთა ბანაკო!

* * *

კედელს, შექმნილს რაიმეთი,
ბრმად გათიშულ ერთა შორის,
გააშუქებს ღრმა იმედი
სიყვარულის და ამბორის.

შენ სიზმარი გეგონება,
რომ იქნება არა ნგრევა, —
ყველა, ყველა ეროვნება
ერთ ოჯახად გადიქცევა.

ჩვენი ძმობაც არ წახდება,
შრომაც ბრძოლას ეგვანება —
მალე, მალე ო, ახდება
ეს მზიური მოზმანება!

• • •

• მოგზაურობდეთ, ქადაგებდეთ
ქალაქად, სოფალად,
მშვიდობიანი სიცოცხლისას
ანთებდეთ სანთლებს,
ევლინებოდეთ მიდამოებს
მშვიდობის მყოფლად,
სიმღერებით რომ ახალ-ახალ
გზებს ასინათლებს!

ასე ახალწლის მონათების
ამბებს მოასმენს
ერთი კუთხიდან მეორემდე
სიათს სიათი,
რომ მოემზადონ თავდაცვისთვის,
რომ დალატს რასმეს
დაუნდობელი და ბოროტი
აწყობს წყვედიად!

• • •

რტოო პალმისა, მშვიდობის რტოო!
აქ ზვირთი ზღვისა ეღერს უბოლოთ.
აქ სიმშვიდეში ხედავ აღგზნებულს
სანაპიროებს გაჩირადნებულს.
აქ გემებია და ზღვის ქედები,
იქ, შორს, ძლიერ შორს, როს იხედები, —
ჩანან უსაზღვრო სივრცედ ნადები
სასაფლაოთა მიჩიადები...
ქანკალებს გემთა შემკრთალი ალი.
შენსკენ-მხარულით მოცურავს ქალი,
გრიგალი წეწავს მის თმათა გიშერს,
იგი გეძახის, იგი ხელს გიშვერს —
გამწარებული და უსასრო...
რტოო პალმისა, მშვიდობის რტოო!

* * *

ყველაფერი
შეიძლება მოხდეს:
მთა მთას შეხვდეს,
მზე მთის იქით მოხვდეს,
ვარდი დაჰყენეს,
როს ბულბული მოსხლტეს, —
ყველაფერი
შეიძლება მოხდეს.

შეიძლება,
როს დაბნელდეს არე,
ხევებს იქით
გადაქანდეს მთვარე,
შეიცვალოს
ვარსკვლავების არე, —
ყველაფერი
შეიძლება მოხდეს.

შეიძლება
შხამით საესე სასმისს

გიწვდიდეს ხმა
მეგობართა რაზმის,
თან საშინელს
გიშადებდეს რასმეს, —
ყველაფერი
შეიძლება მოხდეს.

სამშობლოს წინ
ყოველ ვალთა მოხდის,
მშვიდობის წიგნს
გვირგვინს ვერვინ მოხდის,
მშვიდობის გზა
რომ ოდესმე მოკვდეს,
არა, ეს არ
შეიძლება მოხდეს.

* * *

შავი ზღვის ნაპირს
რომ ჩამოუვლის
რაღაც სხვაგვარი
ღელვა ღელესი,
ვინ უწყს რამდენი
წლის წინ დამკვიდრდა
ქალაქი ბრძენი
და უძველესი.

მყის შეჩერდება
მკვიდრი და მგზავრი,
ახალ საუბარს
დააკვირდება,
'შრომა, შეგნება
მშედობის დროის
დამკვიდრდეს ასე,
თუ დამკვიდრდება.

აურია, დაურია
ხალხს ომებმა გზა და კვალი.
თმაში თეთრი გაურია
და მრისხანედ უჭრის თვალი.

აურია, დაურია
ხალხს ომებმა ცნობა მთელად,
თასში შხამი გაურია,
რათა მოეწამლათ ყველა!

აურია, დაურია
ხალხს ომებმა შრომის გზები,
თითქმის მზეც კი დაუღია
და დაუქცნო ყვაფილები!

წყვეულ იყავ, — ომის ფარდა
თვით ზეცამდე ასწი ვინცა,
რომ ბერი თუ ახალგაზრდა
გაგენგრია დედამიწა!

* * *

ძლიერზე ძლიერი,
მჭუხარედ ხმიერი
ძახილი გაისმის
მსოფლიოს მიერი, —

ოქტომბრის, მაისის
სად დროშა შთაისმის,
ის უფრო და უფრო
მეტ ძალით გაისმის.

გაისმის სივრცეში
ლამეში თუ დღეში
მშობლიურ პლანეტის
ყოველ შორ კუთხეში.

ეს არის მახვილი
სიმტკიცის მსახველი —
მსოფლიო მშვიდობის
მომხრეთა ძახილი:

სწორისთვის, ტოლისთვის,
ერთ მზის ქვეშ ქროლვისთვის
მიიწევს ქვეყანა
მშვიდობის ძლოლისთვის.

წინ იწევს აქ მასის
ასის და ათასის
მრავალთა მილიონთ
უბრალოთ დას-დასი.

როგორ არ იცოდეს,
სად მიდის ის, ოდეს
მშვიდობის მომხრეთა
არმია იწოდებს.

მტკიცეა ეს მზერა,
შეხედეთ: აგერა
მილიონთ ჩანგივით
ქდერს ხელის მოწერა.

ეს არის საბუთი,
სად წამი და წუთი
ბობოქრობს, არ ცხრება,
ვით რისხვის სალუტი.

საფრანგეთს, ბრიტანეთს
ძმობით და გატანით —
მალარო და ველი
ხელს უწვდის ერთმანეთს.

მალაროდ მთენებელს,
გემების მშენებელს

აქ ვხედავთ ურყევო
სიმტკიცის მჩვენებელს.

აქ ვხედავთ სხვადასხვას
შეტევას, განზრახვას
ბულგარულ სწავლულსა
და ჩინელ ჯარისკაცს.

არტიტი, მწერალი,
ჩიკაგოს მღერალი,
იქ მიდის, სად ბრწყინავს
მშვიდობის მწვერვალი.

მშვიდობას მოელის
გულისთქმა ყოველი,
ბოლონელ მხატვრისა
და უნგრელ მქსოველის.

მშვიდობის, სიმშვიდის
არმიის უდიდეს
რიგებში იცავენ
ზღვის კიდეს, ცის კიდეს.

სხვადასხვა ხელობის,
სხვა რწმენა-მსჯელობის
აქ კაცნი დგებიან
დამკმობნი მკვლევლობის.

სხვადასხვა წლოვანი
კაბუკნი, ხნოვანი
მშვიდობას მღერიან
კვლავ ნათელხმოვანი.

მათ გულებს, მათ მკერდებს
ერთი რამ აერთებს:
ზიზლი მას. ვინც რბევას
და ომებს აღმერთებს,

სისხლიან ნაჯახებს
ვინც ერებს აჯახებს,
ყაჩაღებს და ყველას,
ვინც ომებს აჩაღებს.

აქ სული და გრძნობა,
ლელვათა დიდობა
მიილტვის, ისწრაფვის —
დაიცვას მშვიდობა.

ვარ „ვაშას“ დამრთველი
მგოსანი ქართველი,
ვინც ყოველ ქაობში
სიახლის ქართ ველი.

ვარ შვილი იმ ერის,
ვინც ამერ-იმერის
ბედნიერს. უღრუბლო
სიმღერას იმღერის.

და მეც ჩემს მამულთან,
შრომაში ჩაბმულთან.
ერთად ხმას ვიმაღლებ:
— გვძულს ომი, ვით გვძულდა!

ჰიმნი მუვილოვას

ბედი ქართლისა,
ახალი ქართლის
ასეთია დღეს:
მალლა ფრიალებს
დროშა სიმართლის
და შეხარის მზეს.
მის მომავალსაც
გარეთ თუ შიგნით,
მსვლელს იმ ნათელ გზით,
მე მივესალმე
იმ შვიდი წიგნის
გულის მთელი ხმით.
ჩემო ძვირფასო
მკითხველო! შრომის
შენ სცნობ გზას სავალს,
ალარ გიამბობ
იმ შვიდი ტომის
თავგადასავალს.

თითქმის ორმოცმა
მგზნებარე წელმა

განელო მას შემდეგ,
რაც უმართლობის
სვლას ოქტომბერმა
შესძახა: „შესდექ!“
რომ კაპიტალმა
თავისი მტრული
შესწყვიტა ქმენა, —
ეს ხომ დიადი
ისტორიული
იყო მოვლენა!
ტანჯვა-წამების
ხანა დამთავრდა!
იძრა ქვეყანა
და მის გულიდან
ამოთავთავედა
ოქტომბრის ხანა.

გრძნობა ყოველი,
რაც ხალხს ებადა,
შეირხა, რადგან
ჯერ არნახულთა
გამარჯვებათა
ეპოქა დადგა.
დიდებულია
ოქტომბრის მადლი,
სხივთა ნათება,
მთელი მსოფლიო
ხედავს თვალნათლივ
ამ ალტაცებას.
გვახსოვდეს მარად
ის დრო ბრწყინვალე

აქარბუქების,
წარსული, აწმყო
და მომავალი
იმ მოშუქების.

არასდროს დროშა
ქეშმარიტების
სიმართლე დროშის,
არ აწეულა
ისეთ დიდებით,
როგორც ჩვენს დროში.
მისით, წიგნებით,
ხარობს მოხუცი
და ხარობს ბალდი,
მისი სინათლით
ყველაზე უწინ
წინ მიდის ხალხი.
დრომ ბევრი ძველი
რწმენა გადასწვა, —
რწმენათა გროვა,
ნაცვლად ახალი
სიმართლის დაცვის
საგნები ჰპოვა.

რად გინდა თოფი,
თუკი იმ თოფმა
ველარ ითოფა!
არა! აწ ფუძე
არის
მშვიდობა,
მხოლოდ მშვიდობა.
მშვიდობა! — ესმის

ზღვას და მის ნაპირს —
ქუხილი ტალღის,
მშვიდობა! — ისმის
ქარის პირდაპირ —
გრიალი ხალხის.
და მსოფლიოში
გაისმა ხალხთა
ხმა თანაგრძნობის,
ჩვენს სამშობლოში
რომ აფრიალდა
დროშა მშვიდობის!

რაც მსოფლიოში
არის სიღინჯე
და ბეჯითობა,
რაც კი ზეგარდმო
ელვარებს ნიჭი —
შენით, მშვიდობავ!
შენთვის შვიდფერად
დგას ცისარტყელად
მაღალი ხალხი,
შენ უკვდავება
გქვია სახელად
და გიცავს ხალხი.
შენ გიცავს მედგარ
მეომართ რიცხვის
მრავლობითობა!
ქეშმარიტების გზით
წინ მიგვიძღვის
შრომის მშვიდობა!

არსად ისეთი
ბგერა არ ისმის
და ჩანგის უღერა,
როგორც ჩვენში,
მხნე ჰუმანიზმის
სუფევს სიმღერა.
ჰუმანიზმის ხმა,
ვით სულის სივრცე,
უნაპიროა,
როგორც ჰაერი
და როგორც სიბრძნე,
ის საჭიროა.
ის განწვედილია,
ვით ჰორიზონტი
და ზენიტობა. „
მასზე ნაწერი
არის ოქროთი
დიდი მშვიდობა.

ეს უმისობით
იყო, რომ არეს
დაგავდა ალხი,
ამას ყოველ დროს
და ყოველ მხარეს
მოითხოვს ხალხი.
არსად არასდროს
მთელს მსოფლიოში,
მაღალ ღრუბლების
იქითაც, არ ჰქრის
ჩვენებრი დროშა
თავისუფლების!

მასზე სწერიდა
არა სიშორე
და გულდიდობა,
არამედ ცნობა,
ერთიმეორის,
რიდი, მშვიდობა.
თავისუფლების
დროშა ძლიერი,
და საგმიროა:
სხვა დროშა ქვეყნად
მის მაგიერი
რა საჭიროა!
თავისუფლების
დროშებით შრომის
ტრიალებს ჩარხი;
წინააღმდეგი
სისხლიან ომის.
წინ იწევს ხალხი.

არ აწეულა
არსად დიდ გრძნობის
მცნება ახალი
ხალხთა ძმობისა
და მეგობრობის
დროშა მაღალი,
ვით ჩვენში. მძლეა
ეს მეგობრობა,
ძმობაც მკიდროა...
რა სჯობნის ძმობას?
შური და მტრობა
რა საჭიროა?

ბრწყინავდეს ძმობა,
ვით მაგალითთა
მაგალითობა,
ადამიანი
მიზნისკენ მიდის
და სურს მშვიდობა.
ადამიანთა
მალალი, სადა
და მშვენიერი
გამომუშავდა
გზა თვისებათა
დენა ძლიერი.
თვისებათ მათთა
პირველი მცნება
არის გმირობა,
როგორც ხვალინდელ
დღის გამიზნება,
როგორც პირობა.
მას სურს გამოთქვას
გრძნობა მახვილი
ნაგრძნობ-ნანახი,
თვისება ხალხის,
ოცნება ხალხის
და თვითონ ხალხი!

ჩანს საფეხური
ახალი სრულად,
დადგა მხატვარი,
ტილო გაშალა.
სად დიდებულად
უდგას მხარს მხარი.

ახალი სიტყვა,
ახალი ფერი,
მუყაითობა,
სიცოცხლის სუნთქვა
და ყველაფერი
არის მშვიდობა.
ხედავთ: მხატვრულთა
აზრთ სიდიადის
პირველი სახე —
იყო, არის და
იქნეს მარადის
მგზნებარე ხალხი.

ბრწყინავს სინათლე
შენი, იდეა!
იქ, სადაც ფარად
მიზნის სისწორე
და სიწმინდეა
უკვდავი მარად,
დღეს არვის მართებს, —
სულმოკლეობა
სამარცხვინოა,
ვის რას შემატებს,
უიდეობა
რა საჭიროა?
იდეა კი ზრდა
და სიდიდეა
და ბეჯითობა.
მუდამ ყველაზე
დიდი იდეა
არის მშვიდობა.

სახეც იცვლება,
დრონი მიდიან,
მაგრამ ფრთალადი,
დიდ იდეათა
დღეს ზე იდეა —
ესაა ხალხი.
ვინ შექმნა რამე
თქმით: „ხელოვნება
ხელოვნებისთვის“?
დახელოვნება
და გემოვნება
გვსურს მშრომელისთვის.
სხვა ინტერესი
არავითარი
ინტერესთ გარდა,
რომლითაც ხალხი
ასე მდიდარი
გზით წარემართა.
ესაა რწმენა
უგულწრფელესი
ყოველ სიახლის,
რომ შეეწიროს
სხვა ინტერესი
ინტერესს ხალხის!
მრავალ ომებში
აღზრდილ-ნაწრთობის
გამოცდილთ გზანი
და სწორი აღზრდა
ახალგაზრდობის —
აი მიზანი!
გაზედავ სხვაგან:
ახალგაზრდობა

ჟმწიუროა,
და ხშირად ამბობს:
„ცხოვრება, გრძნობა
რა საჭიროა“.
ჰა, საჭიროა
და მერე როგორ:
სიცოცხლის გრძნობა
უნდა თავისად
იცნო, დაზოგო,
როგორც მშვიდობა.

და არა მარტო
დღეისის ხელი,
მრავალთ მრავალი
წიგნებში მოჩანს
დღე ხვალინდელი
გზა წინ მავალი.
და აქაც, როგორც
მიღწევა დიდი
და დიდი წრთობა,
შემოქმედების
ჩანს შრომა მშვიდი
და ჩანს მშვიდობა.

არ არის არსად
სიტყვათა მოდგმა,
რაც ჰვეყნად ითქვა
უფრო ძლიერი,
ვინემ გამოთქმა:
ახალი სიტყვა.
ახალი სიტყვით

ჩნდება მახვილი
ნაგრძნობ-ნანახი,
თვისება ხალხის,
ოცნება ხალხის,
გენია ხალხის!
არ არის არსად
სხივთ აღმატება
თვით ცის წიაღის,
უფრო ნათელი,
ვინემ ხატება
ახალის სახის.

ახალი სახე,
ახალი სახე,
ახალი სახე,
თვისება ხალხის,
ოცნება ხალხის
და თვითონ ხალხი!
არ არის არსად
ამ ახალ სახეთ
უფრო ძლიერი
რამე წარმტაცი,
ვინემ ჩვენთა დღეთ
ახალი ფერი.

ახალო ფერო,
შენ სამშობლოს
ხარ ახალი ხმა,
შენ სიხარული
ხარ ჩვენი დროც,
მისი გულისთქმა.

არა, არ არის
შემცველი ქანგის
მგოსანთა კერა,
მძლავრად გაისმის
ახალი ჩანგის
ახალი ქლერა!

უძლეველია
დროშა სიახლის,
ვისთვის და რისთვის?
ყველაფერი ხალხს,
სიცოცხლეს ხალხის
სიკეთისათვის!
განა დრო არის
მუხლებზე ჩოქვის?
მიჰყევ, გაასწრე!
აი, დიადი ჩვენი ეპოქის
ღრმა დედააზრი.

არა უსაგნო
ოცნების ჰანგით
ქლერს ხელოვნება —
დიდი ცხოვრების
სიმართლის ჩანგით
მიდის ცხოვრება.
წარსულში კარგი
არწარსულია,
სვეა გულების,
სიუხვით მქმნელი
მაღალსულიერ
ღირებულების.

არის ქვეყანა,
სად ვერვინ იტყვის,
რომ შვებას იტევ.
დღე იყო სისხლის
და არ განკითხვის
შენი, ეგვიპტე!
იყო სისხლის ღვრა,
და იყო ფერფლი,
და იყო ნისლი...
ნუთუ არ კმარა
ამდენი მსხვერპლი,
ამდენი სისხლი?

და ვამბობთ მაშინ:
დაიღოს ზავი,
დროა გადაწყდეს,
და შემოსეულ
ჯარების ზეავი
ეგვიპტეს გასცდეს.
იარაღასხმულ
ჯართ შემცირება
როცა მოხდება,
შემსუბუქება
არამცირედად
გულთ აღმოხდება.
აი, საითკენ
მიისწრაფვი, სვევ,
საითკენა სწევ,
ჩვენო მეოცე
საუკუნის მზევ,
საყვარელო მზევ!

არე-მიდამოს
სინათლეში ხვევ
და ვარდებით რთავ...
გვინათე, ჩვენო
საყვარელო მზევე,
საყვარელო ცავე!
ჰიმნი მომავალს!
ვაშუქებთ ხევებს
თუ გაგვეყავს არხი,
ახალს და ახალს
ითვლის მიღწევებს
საბჭოთა ხალხი.

ვოლგა-დონისა
და თბილისის ზღვას
წაშლია ზღვარი,
ძმობა-ერთობა
აღარა სდებს ზღვარს,
ერთია ქნარი!

ოდეს შეიჭრა
ის დიდი დილა
სიელვარეში,
ისე გზა წინსვლის
არსად გაშლილა —
ვით ჩვენს მხარეში.
ჩვენი მეოცე
საუკუნის ხმა
კიდით კიდობა,
უძლეველია,
მან ხმამალა თქვა:
— იყოს მშვიდობა!

შრომამ იმ დღიდან
მოიტანია
ქვეშ ძველი თალხი,
მშვიდობისაყენ
დიდი ხანია
დაიძრა ხალხი!

არასდროს დიდი
დროშა გონების
ამგვარად მალლა
არ აწეულა,
გამოგონების
ხანაა ახლა.
გონების დროშის
წვა, გადანახვა,
სასაცილოა...
რა საჭიროა
მის არ დანახვა,
რა საჭიროა.
ავწიოთ მალლა,
კვლავ უფრო მალლა,
ამ დროშათ ნდობა,
თუ რწმენათ რწმენის
დიადი ტალლა
არის მშვიდობა!

თუ იქნა ძველი
ქვეყნის დაკრძალვა,
ვინ დალონდება,
თუ ატომური
ძალის აკრძალვა

დაკანონდება,
 მხარეთა შორის
 სიტყვა მშვიდობის
 თუ დაიდება,
 რა გვეთქმის თუ არ
 მშვიდობის ცნობის
 ქება-დიდება.
 ხელი ხელს მივცეთ,
 ერთად ვიაროთ,
 ნუ ითუთქებით,
 ჭირი და ლხინი
 გავიზიაროთ,
 როს გზას ვუდგებით.

ო, მეგობარო,
 მსურს განგიმარტო:
 წინ ველი, მთები
 და ვრცელი გზაა.
 შორ გზას კი მარტო
 ნუ გაუდგები:
 ახალი შუქით
 მოელვარე
 მაროკოს, ტუნისს
 შენ ისევ სხივით
 აელვარებ, მხარეც
 მათ ძე-დუნის.
 ექვსას მილიონ
 მკვიდრთ დიდი მიწა,
 უღრუბლო ზეცა,
 მზემ ჩინეთს მთელი

ქვეყანა მისცა
და ზღვათა ბჰეცა.

ახალ-ახალი
ფერი რომ მოდის,
ხატაეთს ხატავს,
ყველას ახარებს,
ქვეყანას ოდეს
მხატვარი მართავს.
მაგრამ რას ნიშნავს,
სულ სხვაგვარ წონის
ხშირი ბაზებით
რომ მოისწრაფვის
ვაუბატონი ის
გაკაპასებით.
და, ჰა, ბაზების
ტბები ამგვარი
ჯაჭვით და ჯავშნით
ლამობს მოაწყდეს,
ვით ნიაღვარი,
საბჭოთა კავშირს.

ღიღი ჩინეთი სურთ
მსხვერპლად ნახონ
ცეცხლის და ტყვიის
და მხარეები
მოსპონ სახალხო
დემოკრატიის.
მხოლოდ თავისთვის
აშნადებდეს თოკს
იგი არმია, —

შეუერთდესო
ატლანტიკის ბლოკს
რაც პლაცდარმია,
ო, ამერიკა!
არ არის აგრე
იქნეს ფინალი.
სხვა არის ჩვენი
ციხე-სიმაგრე,
და არსენალი.

რა მიზანი აქეთ
ამნაირ ბაზებს
თუ არა ხოცვა,
რას ეღერს ევროპის,
გინდა აზიის
ეს გარემოცვა?
ჩრდილოეთიდან
სკანდინავიის
ქვეყნების რიგით,
თუ არ სწყურია
კაცთა სიავე,
რად თელავს იგი?!
სამხრეთიდანაც
ან ოსმალეთის
და საბერძნეთის
ბაზებით რად სურთ
გამოცდა ბედის,
განწირულ ბედის?
დასავლეთიდან
კიდევ დასავლეთ
ევროპის მხარეს

დახმარებითა
და რჩევა-სწავლით
რად იწევს ცხარედ.
აწ დასაბამით
აგერა დღემდის
გუნდად და გუნდად
როდემდის კვნესდეს
ხალხი? როდემდის
იტანჯოს უნდა?
მაგრამ მწვერვალს დგას
მშვიდობის ზარი.
ლოდინის ქამით
ის დიდხანს, დიდხანს
იყო მღუმარე.

დიდი ლენინით
ზარის ენისა
ჰპოვეს ბაწარი —
უხმეს სიმშვიდეს,
მოსწიეს, მძლავრად
დარეკეს ზარი,
კიდევ და კიდევ.
და, ჰა, დუმილმა
მოიხსნა რიდე,
შვების მდომელი.
აწ გრგვინავს ზარის
ძალა, სიდიდე,
დაუცხრომელი.
განუზომელთა
მოედო არეს,
შესძრა, გასწყვიტა

წყველიადის ბადე,
ასე მთვლემარე.

გადალახა რა
ყველა საზღვარი,
მანამდე მყარი,
გვეძახის ზარი,
გუგუნებს ზარი,
გრიანებს ზარი,
რომ ჩვენ აქ ვშრომობთ,
რომ ანთებს ხევეს,
თუ გაჰყავს არხი,
ახალს და ახალს
ითვლის მიღწევებს
საბჭოთა ხალხი;
რომ აქ ბუნების
გარდაქმნის მოწმეს,
ბუნების ფაზებს,
ჰპოვებს მსოფლიო
ახალ სიცოცხლეს
და სილამაზეს,
რომ თითქმის ორმოც
წლის გზამ ძლიერმა
განვლო მას შემდეგ,
რაც უმართლობის
სვლას ოქტომბერმა
შესძახა: „შესდექ!“
რომ კომუნიზმში
გადამსვლელთ ტომებს
სწყურისთ მშვიდობა,
რომ დროა, დროა

შეირყეს ომის
უამიღობა,
აპყავდეს დრო ჩვენს
მებრძოლ თაობას —
მზემდის ავლენილს.
ვაშა მშვიდობის
ყოველ მედროშეს!
დიდება ლენინს!

რბევისა და თარეშის
წინააღმდეგ

• • •

პიტლერის გულში უდავო
რღვევის და გახრწნის ტბორია,
რად უნდა, აბა რად უნდა
სხვა ერთა ტერიტორია?

რად ენატრება მსოფლიო
ფალავნის მძლეთა-მძლეობა,
ოდეს სულშეხუთულია
თვით მისი მოსახლეობა.

სად ეძებ ნავთს და ქვანახშირს,
რად გინდა რკინის მადანი,
რომ იმ მალარომ დაგმარხოს
სიმძიმე ვერასატანი?

რად გინდა თუჯის, ფოლადის,
ოქროს და ვერცხლის ბუდობი,
გამოგლეჯილი სხვათაგან
დაუნდობლობა-მრუდობით?

კიდევ და კიდევ რამდენი
მომზადებაში ეფლობა
სიუხვე კაუჩუკისა
და გემთა ამშენებლობა?

ან შერიის, ქვევის, ზორბალის
ველები ოქრო-სიმინდთა,
რად გინდა ბამბის ფართობი.
ქერი, კანაფი რად გინდა?

რად გინდა, რისთვის გაშენდა
ველთ-საძოვარი ხშირისა,
რქიანთა, ცხენტა და ცხვართა
ველები იორქშირისა?

ალართები რკინიგზებისა
და გემთა მძიმე ტონაჟი,
ფრანკების, მარკის, ლირების
და დოლარების კონაში.

ჰაეროპლანი, ტანკები,
ავტომობილი ამდენი,
მრავალი ვალის და ვახშის
გზით მშრომელების გამდენი,

რად გინდა აელვარება
ქვათა ძვირფასთა ფერებდის?
არ არის, შენთვის არ არის
აქ წვეთი ბედნიერების!

ჰმ! ვინ სთქვა, თითქოს მსოფლიოს
დაპყრობას დიდი დრო უნდა,
ელვისებური სისწრაფით
გაბატონება მოუნდა...

აგერ მოადგა ჩვენს საზღვარს...
რა მადა, რა სიხარბეა.
— შესდექ! ჰა, კიდევ დაიძრა
ჩვენი წითელი არმია!

1941

• • •

მოწმეა რბევის და თარეშის ზვადგურის
ბინდბუნდი საზიზლარ რკინიგზის სადგურის,

აგზავნის სადღაცა კუბოებს — ვაგონებს
და მათი კივილი იმ დღეებს მაგონებს,

როდესაც ამ გზებზე გაეკრა ვაება...
ნუთუ ის კივილი ღიანდაგს ჩაება?

• • •

მგელი ბატყანს
შეხვდა ნავსად.
შეერთა.
დაიბანდა...
ცად კი ერთი
კასრის მსგავსად
მთვარის დისკო
ჩანდა.

მგელმა ბატყანს
ჰკითხა:
— კასრის
მსგავსი რაა
გარეთ?
ბატყანმა სთქვა:
— ჩემის აზრით,
ცაზე ბრწყინავს
მთვარე...

მგელმა ბატყანს
(რა გგონიათ?)

გაჰკრა კბილი
ბასრი:

— როგორ ჰბედავ,
იქონიო,
საკუთარი
აზრი?

ჩ ი ნ ე თ ი

ოკეანეთ ჯერ
უბოლოო,
უსაზღვრო სარკე,
სარკე სივრცისა
იყო ხანა
მრავალ ანთების,
და ნაწილები
ათასგვარი
ჰქროდენ ცალ-ცალკე,
ათასგვარ მნგრეველის
და მსოფლიო
სხვა გიგანტების.

მათი შეკრება
სათითაოდ
სწყუროდა მხატვარს,
მხატვარს, რომელსაც
დიდ საქმელად
ჰქვია ცხოვრება.
რა მოფრთხილებით,
რა სათუთად

ჰკრებდა ამ ნატვრას,
როგორ სწყუროდა
მისი მზე და
სწორუპოვრება.

მხატვარი ნაწილთ
უბოლოო
სივრცეში ტრიალს
ამჯობინებდა
დაჯგუფებას,
ერთად მოკრებას,
ის გამოუდგა
ნაწილების
გრგვინვას და გრიალს,
ის დაერია
ურაგანულ
აბობოქრებას.

შებოჭა, შეჰკრა
და გალესა
ნაწილთა ზეავი,
ამლელვარებულ
ზევითთ მიწოლით
გაშლილსა და მწირ
გზად დააყენა
ორ მოსისხლედ,
ერთმანეთის წინ.
და ორი სახე
მეომარი
დადგა პირდაპირ,
აღარ შორდება
ამ შეხვედრას

აზრთ შენელება,
ერთმანეთისთვის
სამუდამო
ზიზლით, უშორეს
მზერით თვალების
უნდობი და
მწარე ცხელება
შესცეცებია
სასიკვდილოდ
ერთი მეორეს,

აღარ მოხდება
განწირული
ბასრი გახელებით,
დასაბამიდან
დღევანდლამდე
თუ ასე, ოდით,
მათი თვალები
სავსე არის
უმძაფრეს ღელვით,
მათი თვალები
ენტებთან
მომავალ შფოთით.

დაუნდობელი
შეაცივდა
თვალები თვალებს...
ო, რა წამია,
თვალი თვალში
როგორ ეფლობა!

ერთი მეორეს
არასოდეს
არ შეიბრალებს
თვალთ დაშორების
სამუდამო
შეუძლებლობა.
ასეთ თვალებით,
ასეთ ქარით
მოსისინეთი
იშლება ძველი,
და ახალი
მოდის ჩინეთი.

1946

საღვთი ჰარისის გარემოცვაში

პ ა რ ი ზ ი

პარიზს ხმელთაშუა ზღვასთან
აღარა აქვს კავშირი,
შეწყდა კოლონიებიდან
ნავთი და ქვანახშირი.

არც გზებით ტრანსატლანტიის
შველას აღარ მოელის,
იმისი ხმა შველისათვის
ხმაა უდაბნოელის.

სამუმებრივ გრიგალის წინ
იგი მარტოდმარტოა,
ის ინგლისმა აუწერელ
კანკალში მიატოვა.

ინგლისი თვის უახლოეს
კუნძულებზე მაგრდება,
ემზადება თავდაცვისთვის,
უფრო იარაღდება.

გამაგრებულ მაქინოსი
მტკიცე ხაზი ეცემა,

სომის წინააღმდეგობა
ტყდება და იღეწება.

შექლებულნი თავის ოქროს
შიშით ხელს აფარებენ,
ამერიკის შეერთებულ
შტატში მიაქანებენ.

პანიკაა და სატახტო
ქალაქს ტოვებს მთავრობა,
სხვაა მათი სევდიანზე
სევდიანი მგზავრობა.

მსწრაფლ შეინძრა ყველაფერი
ამბავთა დასასკვნელად,
დღეს გამოდის გაზეთები
ვაგლახ! — უკანასკნელად.

ხანძრის კვამლმა უამრავმა
გადაფარა პარიზი
და საშიშრად გაანათა
სიბნელე უარესი.

ქუჩად დგამენ ბარიკადებს,
მსგავსებს უღრან ხევეზის
და ქუჩებზე იწვართება
წყება ტყვიამფრქვევების.

აქა-იქ ჩანს ბარიკადზე
აღმართული ბანაკი,

თავგანწირულობისათვის
ემზადება ქალაქი.

ვერსალისკენ სამხრეთი გზა
მოძრაობით მორბილდა,
შეუწყვეტლივ იზღაზნება
მწკრივი ავტომობილთა.

აქ საბარგო მანქანები,
იქ ურმების გრიალი,
ზურგით ნივთებს ეზიდება
ღარიბ-ოხერ-ტიალი.

და ძვალ-კანად გადაქცეულთ,
ქალნი სუსტი ხელებით
ეწევიან ფერმკრთალ ბავშვებს,
სნეულთ ციებ-ცხელებით.

საცოდავი იგი ბავშვი!
კიდევ შერჩა მხნეობა,
მის შიშსა ცვლის გაკვირვება,
ცნობისმოყვარეობა.

არეულა ერთმანეთში
ღარიბი და მდიდარი,
ყველა ერთად მიისწრაფვის
და სხვა არავითარი...

მიისწრაფვის, რომ დატოვოს
პარიზის გზა, ბაზარი!

სადაც სიკვდილს გაუშლია
ფრთები უზარმაზარი.

რჩება ბედის ანაბარად
შენობები მდიდრების,
ბანკი, ფირმა — მოწმე მწარე
შიშის და გაფითრების.

მიატოვა შეძლებულმა
ის ვილა და პოტელი,
ის სასახლე, იგი ბალი,
ნიმფა და ასფოდელი.

ბუდე სენტა, დამნაშავეთ,
გაქირვებულ-მშიერთა,
შესახვევი ბნელზე ბნელი
უცებ დაცარიელდა.

სან-მარსო სენ-ანტუანის,
წმინდა მარგალიტასი
არ აღელვებს აწ არავის
მოგონება ძვირფასი.

დაცხრა ბირჟა მრეწველების
სკვერი მარეს კვარტალის,
ყოველივე მორჩილია
შიშის, — მთავარსარდალის.

ფაბრიკების და ქარხნების
დგას ჩრდილები გრძნეული,

წითელ რკალად რთულ პარიზის
ტანზე შემოხვეული.

საით? ვისთან? დაიკარგა
შრომა ჩვენი, იმათიც
და სიცოცხლაც აღარაა
ნუგეში და იმედი.

ნაპოლეონს ჰქონდა ერთი
რწმენა და დაჯერება —
ერთი გადამწყვეტი დარტყმით
ერთა გაცამტვერება.

ამ დარტყმაში დაგროვება
ყოველგვარი ძალღონის, —
ტალღიანთა დაჯახებას
თან სდევენ უტალღონიც.

გერმანიამაც უბადლო
მოსაზრების თანახმად
ისე სწრაფად და ცბიერად,
თვალს უჭირდეს დანახვა —

დაჰკრა ერთს და იმაც დროს
ზურგია თუ ფლანგები,
მთელი თავის ენერგიით,
სასიკვდილო განგებით.

დაარტყა რა გაწრთვნილ ჯარით
ელვისებურ ტემპებით,
ფაქტიური უეცრობის
შემტევ გადარბევებით.

სტიქიის მსგავს შეტევებით
დაუნდობლად დააწვა
და მსწრაფლ მიაბნ-მოაბნია
საფრანგეთის თავდაცვა.

და მედგრად კონტრშემოტევის
დაფშენა იერიშები
ზუსტი მათემატიკური
გამოანგარიშებით.

განლაგებულ მებრძოლებს
ურთიერთი ქმედობა,
თვითმფრინავთა და ტანკათა
კორპუსებით შეტოპა.

ყუმბარათმშენ ძლიერებით
დასძრა არტილერია,
მალლით გამნადგურებლების
ქარბუქი შეერია.

ერთ კვირაში მან ფლანდრია
მოგონებად აქცია,
გადალაზა ის ფლანდრია
და პარიზს მიაღწია.

და ქალაქი ბუმბერაზი,
ისეთ ომებს ჩვეული,
ისეთ გარემოცვათ რკალში
არა ერთხელ ხვეული,

რომლის მსგავსი სხვა ქალაქებს
არ უნახავთ არასდროს,

პარიზს განა შეუძლია
არნახულ კატასტროფით

ნანგრევებად დაუვარდეს
გამარჯვებულს მუხლებთან,
რომელიც მას სამარცხვინო
უღლით შეაუღლებდა.

აქ იბრძოდა უმაღლესი
და დაბალი სწრაფება,
კერა ცივილიზაციის
ბნელეთს დაეწაფება.

მხნე სინათლეს და შავ ჩრდილებს
ისტორიას აყენებს
და იქიდან დროთ სივრცეში
შუქად წამოაყენებს

გენიების აღს და ნათელს
ჟან-ჟაკს, ჟორესს, ჰიუგოს,
ჟორესს, რომელს შეუძლია
ბნელს პასუხი მიუგოს.

ქუჩებში ყრუ სიჩუმეა
გაუდაბურებული,
სენა მიდის ძველ ქალაქის
სუნთქვას დაყურებული.

მშვიდ ნიაღვრად მიმდინარებს
მისი წყალი სნეული,
მის ზედაპირს უდაბნოა,
ვერრით ვერ გარღვეული.

არ თამაშობს შადრევანში
ცისარტყელა ფერიის,
სიჩუმეში გახვეულა
ბაღი ტიულერიის.

მშვიდადა დგას ეს ქალაქი
თვის საუნჯე-განძებით,
ვერ იმეტებს ხელი, რათა
ფარული აღტაცებით

დაანგრიოს შრომა, ღვაწლი,
შეურაცხეოს მშვენება,
ბრწყინვალეა სახელისა
და გენიის ხსენება.

ბალიუსტრადით და კოშკებით,
როგორც ძეგლი მუდამი,
როგორც მცველი პარიზისა,
აღმართულა ნოტრ-დამი.

გამარჯვებათ ხეივანში
უხმო მედიდურება
გაყინულა მბრძანებელთა
და ნამი ეპყურება.

დგას გზად მეფე ლიუდოვიკ
მეთოთხმეტეს მერანი —
ცხენიანი ქანდაკება —
„სახელმწიფო ეს მე ვარ“.

ციხე-კოშკი და ტაძრები
სამრეკლოთა გოტიკა,

პანთეონის სიდიადე
და ლუერის ეგზოტიკა.

კორინთისა და ღორიის
მარმარილო-სვეტები,
ბაზილიკა გრანიტისა,
სახლთა სილუეტები,

ოხვრა, შუა საუკუნის
მისტიური იები,
ჰარმონიულ ნაგებობათ
ქველი ბარელიეფი.

და ახალი პარიზის გზა
მოფენილი სხივებით
იმ ვარსკვლავის მოედნიდან
მწვანე პერსპექტივებით,

მიმავალი სივრცისაკენ —
მსგავსად ქველთა ზღაპართა —
გამარჯვებულ გერმანელებს
ხელთ მორჩილად ჩაბარდა.

და გენია ომებისა,
ვის სისხლიან კვალებით
მიდის ხალხთა ბევრი მოდგმა
მიდის ულეტა-წვალეებით,

ცდილობს იგი, მის სახეზე
მისწრაფება სწერია —
და მიიწევს. — რომ დაერქვას:
მსოფლიო იმპერია.

იუნის შოლტიგით მოქმედ
გზაზე

• • •

იქ, სად შზისფერი
ეხვევა ცისფერს,
შემოდგომისგან
ალისფერ-ქლადი,
იფნის შოლტივით
მოქნეულ გზისპირს,
-გზაჯვარედინზე,
ღვას ნეკერჩხალი.

იქ მდგარი ეტლი
და ნეკერჩხალი
მთაზე აღმართულს
შესცქერენ უძოს,
შემოდგომაა,
გასცდა მერცხალი
სალოცავად მდგარ
მხეველებს უძეოს.

ხე აღმოსავლით
შესცქერს სამხრეთის

კორდებს, რომელთაც
სიყვითლე შვენის,
სადაც ლულუნი
ღვას, როგორც მტრედის,
ისე ხევის და
ელექტროდენის.

ღუმს ნეკერჩხალი.
მან ახალ-ახალ
მოვლენების წინ
ბევრი იცადა.
ამ ქვეყანაზე
მან რა არ ნახა,
რა გარდატეხა
არ ვანიცადა!

თრთის ნეკერჩხალი,
ქვეყნად არვის არ
შვენის ცა მისებრ
ზღაპრული გზნებით,
ის სისწორის გზა
აჰგავდა ისარს —
ბეთანიიდან
სამადლოს გზებით.

• • •

მუხებს ჩოხათ საქილეში
ჩაუწყვიათ რკოები,
აქ არსენას ნაზდის გაშლას
გრძნობენ მიდამოები.

ობობას ქსელს გამოფრენილს
გარს იხვევენ ჯაგები,
ვორაკები, ბანაკები,
დაბა-აგარაკები.

შემოდგომამ ყველაფერი
შესძრა ხელშეუხები —
წრიალებენ, გრიალებენ,
მქუხარებენ მუხები!

* * *

რაც ეს გაჩნდა — ხეივანი
ტყის — წერწეტა, ნაზი, ნელი,
არამცირე გადის ხანი —
თითქმის მთელი ასი წელი.

ათასი წლის ხანათ დღემდე
ტყის შრიალებს ბაირალი,
დარგეს იფნი და მას შემდეგ
ეწოდება იფნის ბალი.

და ნიშიდან უძოს მთების
მწვერვალებზე ვისმენ შრიალს,
დღემდის სახე თამარ მეფის
შერჩენია ბეთანიას.

ქვევით ხევი მოჩხრიალებს,
ზევიდან კი ლალზე ლალი
არწივების დასტრიალებს
ფრთაგაშლილი იალალი.

ჩანს მყინვარი, სწორედ მისი
დღეგრძელობის არის მთქმელი
ეს სამადლო, ეს კუმისი
და მარაბდა ძველისძველი.

და მიღლავს უდიადეს
წამებად და მცინარებად
სულ რაღაცა ორიათას
წლის ცისფერი მდინარება.

* * *

იფნის ბალიდან
ნიაღვართ მკონი,
ჩანს დაბურული
ტყეების უბით
კავკასიონი,
მზიური მხრების
ბრწყინვალე ქუბით.

ხედავ, ჰაერში
აკიდებული
დგას, და გავიგეთ
ჩვენ ერთმანეთი
იმ დიდებული
მყინვართ ბელლებით
და სავანეთი.

მრავალთა დროთა
დაიმსხვრენ
ფრთები,
საუკუნენი

ქვებში მარხია,
მხოლოდ ეს მთები
ვერარა ძალამ
ვერ შეარხია.

მზით მინათლდება
შუბლი მწუხარე —
თავისუფლების
შუქით მბზინვარე,
როცა მქუხარე
გრიალით წყდება
ადგილს მყინვარი.

იგი ხან ლექსში
გაინაკვთება,
ხან სიმღერაში,
სტიქია, ღვარი,
არა, არ კვდება, —
მიმქროლი, თუმცა,
ერთ ადგილს მდგარი.

* * *

ნისლი მთიდან მოდის დაბლა,
ტყე ალერსით მოითაფლა,
აღარა ჩანს ჩვენი უძო,
ხევი ხმაურობამ ჩაფლა.

რას იგონებს ნეტავ ხევი,
მრავალ საუკუნეთ მტევი,
აწ რას ფიქრობს ტყიანი მთა,
გაწოლილი, როგორც დევი.

აღბათ შემოდგომას ელის
ჩაფიქრება მთა და ველის,
მწუხარება ნესტანისა
და ძახილი ტარიელის!

გადმოშვება წვიმის ზუსტის,
გამოკრთომა შექის სუსტის,
აღბათ შემოდგომას ელის,
აღბათ შემოდგომას უცდის!

* * *

154

ამ ოდესმე მზიარული
გზით უყვარდათ სიარული;
აწ გზა მიტოვებულია,
როგორც ძველი სიყვარული.

მაგრამ ყველაფერი ძველი
ამოა და სასურველი:
ძველი პური, ძველი ღვინო,
ძველი სტუმარ-მასპინძელი.

ძველებური მიყვარს სუფრა
და სიმღერა, მაგრამ უფრო
მიყვარს ეს ხე, რომ არც ვიცნო
და არც გამოვესაუბრო.

შემოდგომავე, მოდი, გელი,
მომაწოდე შენი ხელი,
მიყვარს ყველაფერი სადა,
მიყვარს ყველაფერი ძველი!

ჩვენი იფნის ტყიდან ისმის
ხმაურობა უძოს ხევის,
გაღმოსმის, გაღაისმის
ხმა ზვირთების მიმოხვევის.

რალაც ნაცნობ სიხარულს მგვრის,
უძოს ხევო, ეღერა შენი,
შინდისიდან ნიავე ქრის,
ტყის ფოთლების ამაზრზენი.

მოსვენებას შესთხოვს ვისმეს?
კი, მაგრამ ვის? ჰე, ვის? ჰე, ვის?
აივანზე ტყიდან ისმის
ხმაურობა უძოს ხევის.

• • •

ზემოთიდან წამოსული
ხმაურობენ, ვით მაყრები,
მთიდან მთაზე მოგრიალე
გაზაფხულის ნიაღვრები.

როგორ გვანან ის დღეები
ჩვენს მშფოთვარე სიყმაწვილეს,
„მუმლი მუხას“ და „ლილეოს“
დრო რომ გადაანაწილეს.

* * *

უსპეტაკესი ზეცა
ლურჯი ბროლია მინის,
შლილია კეცა-კეცა
გზა სიმღერის და ლხინის.
და სიბარულად მალლა,
როგორც ანკარა ფრთები,
აღიმართება ახლა
კავკასიონის მთები.
ჩვენი სალამი კიდევ
უდიდებულეს მყინვარს,
ასე სიბნელით აღმდგარს,
ასე დიადად მბრწყინავს!

* * *

რა კარგია, მყინვარო,
ხედვა შენი მზიანი.
ცა, მთა, ბარი შენია
ასე ალერსიანი.

ღიაღია, მყინვარო,
ცა, ვარსკვლავით ნათესი,
შუბლი ისე რომ ბრწყინავს
ღიღზე უღიაღესი.

ბრწყინვალეა, მყინვარო,
რომ ცის კიდით კიდეზე
სამფლობელო შენია —
ღიღზე უღიაღესი.

* * *

აფხაზეთის წვიმა მიყვარს,
იცი რად?
მგოსნის ხმა აქვს, როს ფოთლებზე
ხმაურობს.
ელერს მაისის მწვანე ჩანგი
და წკირად
მასზე ზვირთი დადის და
მოგზაურობს.
მიიმღერა, მიიმღერა
აქ ხვითომ...
აფხაზეთის წვიმა მიყვარს
ამიტომ...

წვიმა მოდის, კოკის პირით
იღვრება,
ხმა შრიალებს დაფნისა და
ლიანის,
და ღრუბლიდან ეშხით
გადმოიხრება
მოგონება სიყვარულის

მზიანის.
მიიმღერა, მოიმღერა
აქ ხვითომ,
აფხაზეთის წვიმა მიყვარს
ამიტომ...

ო, შეშხუნებს ახალგაზრდა
მაჭარი,
ის ხმაურობს, ის განიცდის
თავის დროს,

გამოვიდეს რომელიმე
ვაჭარი
და ამ წვიმის პოეზია
უარყოს!
მიიმღერა, მოიმღერა
აქ ხვითომ,
აფხაზეთის წვიმა მიყვარს
ამიტომ...

• • •

ამ შემოდგომის
გზათა სიავით
ხევში მიმოქრის
ნელბ ნიავი, —
ნიავი ფიქრთა
ათასი ნავით.

მე მინდა მივცე
ნუგეში ნიავს:
ნუ გეშინია!
ნუ გეშინია!
ეს მხოლოდ დროის
მქროლი ქინია.

ულტრაიისფერ
სხივით ლაგდება
დღე. გაზაფხულიც
მალე დადგება.
ბაკურიანიც
წამოგვადგება!

ნიავემა ამ თქმით
ბევრი იცინა,
ტყეში შეიქრა
და მიიძინა.

* * *

ო, გაზაფხულო, მე შენ გიჯერი,
შენ მერცხალივით შემოიჭერი,
შემოიჭერი სულში და გულში,
ზამთრის სიავით მთლად დაჩაგრულში,
აანთე სრულად ჩამქრალი ალი —
იმედს თუ დარჩა რამ ნატამალი...
ამინთე რწმენა ხვალინდელ დღისა,
რომ არა მქონდა — შუქი მელირსა.
ძლივს ვიდექ ფეხზე, ასე ვნებული,
მე, ყველასაგან მიტოვებული.
გარშემორტყმული ურიცხვი მტრებით,
ვფიქრობდი: რომლით წავიდე გზებით,
სნეულს და ოხერს ვინ შემეფარებს,
ვინ სანუგეშოს გამიღებს კარებს,
რომ იგრძნოს ტანჯვა უდასასრულო...
გმადლობ, სულ გმადლობ, ო, გაზაფხულო!

* * *

რისთვის მაგონებ, ვაზზე
მიმობნეულო ნამო,
ცრემლებს, დადენილს მძაფრი
ახალგაზრდობის გამო?

მზემ ამოაშრო ნამი
და შლის საღამო ამო
ცთომებს, ჩადენილთ როსმე
ახალგაზრდობის გამო!

მეტყვი: ეს იყო სრული
და მშვენიერი რამო,
რაც თავს გადაგვხვდა მხოლოდ
ახალგაზრდობის გამო.

ის გაზაფხული გაქრა,
მეგი, იარე, წამო!
აქ ხმაურობდა ტალღა
ახალგაზრდობის გამო...

პირველ აგვისტოს ღამით
თოვლი მოვიდა შოვში!
ყველა გაიგებს ამით,
თუ რა აზრია თოვლში.

გაღნა! ხეობის ქუბა
როგორ სუფთაა, დაზე!
და აღიმართა ბუბა,
ბროლს რომ მიუგავს სახე.

დიდებულია ბუბა!
მთიბავი ვთიბავ თივას.
შოდას ელვარებს უბე,
ნისლს რომ იტევედა ძლივას!

საიდან გაჩნდა კინო?
ოპერატორი ძველი?
სურს გადაილოს იმ დროს,
როს თივას თიბავს ცელი.

არათუ თოვლის ბრწყინვის —
არ მეშინია მტრისაც,
ვაქვაცსა გული რკინის,
აბჯარი თუნდაც ხისა!

ტ უ ი ა

მწვერვალთან, სადაც
ჰყვავის ტუია,
დგახარ ცისფერი.
სალამოვდება
და სიყრუეა
მოპირისპირე.

ასე ტუია
და ცა უსივრცო
სულს ეხამება,
ასე არასდროს
არ დაივიწყო
ეს შელამება.

ასე სავსეა
ღამის ფიალა
სიცოცხლის წინა.
ასე ტუიამ
გაიშრიალა
და მიიძინა.

ასე ცისკარმან
მიმოაფინა
ვარდი თუ ია.
და კვლავ ახალი
სიცოცხლის წინა
დგახარ, ტუია.

მიცურავს, როგორც
ხომალდი ზღვაზე;
აცურებული
იფნიან მთაზე
შუქი. სხვა ასე,
ლამაზი ასე,
იფნის შოლტივით
მოქნეულ გზაზე.

რა შზიანია
ბანაკის ბაღი.
ორი არწივი
ცურავს ფრთალადი,
ძვირფასი ბაღი,
საამო ბაღი
იფნის შოლტივით
მოქნეულ გზაზე.

ისმის ბავშვების
ხმა კმაყოფილი.
მათით დატვირთულ-

გადაყოფილი
მიქერის ცისფერი
ავტომობილი
იფნის შოლტივით
მოქნეულ გზაზე.

ხელთ გეპყრა შოთა,
შექსპირი, ფედრა,
სახლის კარებში
ერთხელ შეხვედ რა,

დაუვიწყარი გვქონდა
შეხვედრა
იფნის შოლტივით
მოქნეულ გზაზე.

* * *

გზები გაუვალი
და გზები გავლილი —
გულის ტკივილით მაქვს
ყველა შესწავლილი.

ადის მწვერვალზე თუ
ქაობში ეფლობა —
ერთი ნიშანი აქვს:
დაუსრულებლობა.

შოეტი-ხაფხი

• • •

გმირის სახეს
ქარდაქარ თლის
ქანდაკებად
წიგნი ქართლის —

ეს ბეღია...
ასეთია
ხმა სინათლის
და სიმართლის.

• • •

არის მკითხველი
მშვენიერ წიგნის
და არის მხოლოდ
გადამკითხველი...

ის ფურცლავს, ნიშნავს,
ადარებს, ჩიჩქნის,
მაგრამ ვინაა
აქ გამკითხველი?

* * *

მოხარული ვიყავ და
მოხარული ვიქნები,
როცა მესმის, რომ გახსოვთ
ჩემი ძველი წიგნები.

თქვენ ჩემს საღამოებზე
უგულწრფელეს გაგებით
მოდიოდით ყოველთვის
თქვენი ამხანაგებით.

სად არიან ისინი?
თუმცა... რასაკვირველია:
მას აქეთ უმძაფრესი
ორმოცდარვა წელია.

• • •

შეხედე: ხარობს მხარე ბრწყინვალე,
წარსული, აწმყო და დიდი ხვალე
ამ ახალწლის დღეს.
აღმშენებლობა მთათა და მდელით
პირველ ყოვლისა ჩვენ ვადღეგრძელოთ.
გაუმარჯოს მზეს!

იწყება ახალ დღეთა ფაზისი,
უფრო კარგი და ულამაზესი,
უფრო ფაქიზი.
ვის შეუძლია დაასახელოს
უფრო დიადი და სასახელო,
უსპეტაკესი!

წიგნებში წრფელად არ მღერის განა
განახლებული ჩვენი ქვეყანა
თვალუწვდენელი!
სწრაფია მხარე მშენებლობაში,
ვით ჩქარი შედის მდინარე ზღვაში,
ისე ეს წელიც.

მშვიდობა სწვდება მთასა და ზევეს,
სიუხვით ვთელიდეთ ახალ მიღწევებს,
ლელოს გატანას,
რომ კიდევ მაღლა მიჰყავდეს დრო ჩვენს
დიდი მშვიდობის ყოველ მედროშეს,
ჩვენს ძვირფას ხანას.

* * *

სუფთა სინდისი, სისპეტაკე
და სიმკვეთრეა,
სინდისისათვის ცა ლურჯია,
თოვლი თეთრია.
უხსენებლობას სურდა ბნელში
რომ ჩაეთრია
ყველა მებრძოლნი, რომელნიც კი
ჩვენ შეგვხვედრია!

ძმებო მწერლებო! მრავალ ათას
კილომეტრიან
გზით მშენებელნი ჩვენ სიმღერებს
გულწრფელს გვვედრიან,
რომ მივაწოდებთ — ეს ახარებთ
და არ გვეყვედრიან
ის მკითხველები, რომლებიც კი
ჩვენ შეგვხვედრია!

ვაგხედავ ხშირად ჩვენს ცხოვრებას
ლიტერატურულს,

ვინ არა ხედავს ამ შეცდომებს
და გზას გამურულს!
ვარს კაობისას აყენებდნენ
ბურუსს და ბურულს,
ხელის შემშლელნი! ისინი სად
არ შეგვხვედრია!

წინ, წინ მიიწევს უწმინდესი
შემოქმედება,
არსებობს ხალხის მხარდაჭერა,
თავგამოდება!
იგი გვამხნევებს, ის გზას აქცევს
დაფნის ტოტებად,
ეს მხარდაჭერა აბა მე სად
არ შემხვედრია!

ძმებო მწერლებო! მრავალ ათას
კილომეტრიან
გზით მშენებელნი თუ სიმღერას
გულწრფელს გვვედრიან,
მივხედოთ სინდისს! ძირს ყოველი
უხსენებლობა!
გზა სუფთა სინდისს! ძირს სიბნელე,
რაც შეგვხვედრია!

• • •

განა ლექსს სიკვდილი
დასძლევს? პირიქით!
ცა, მიწა სავსეა
მარადი ლირიკით.
ალვის ხე, მუხა თუ
„ლარიქს სიბირიკა“ —
ეს არის ლირიკა
და მხოლოდ ლირიკა.

* * *

ურემს დიდის სიმწრის აღით
მიათრევდა გზად ყვეარი,
მაინც განვლო იმ კრიალით
საუკუნის ნახევარი.

კაცს საწუთრო ვერ დააბნევს:
იძლეოდი დიდ იმედებს,
ვიცოდით, რომ ბედი დაფნებს
მხოლოდ შენთვის გაიმეტებს.

ნდობა გვექონდა მეტზე მეტი
და გზას გაგოანკარებდით,
აწ გამართლდა ის იმედი,
ჩვენ რომ შენზე ვამყარებდით.

* * *

გიორგი! ესლა
მზრუნველს და მომვლელს
საქართველოში
ვინმე გამოლევს?
მზად იყავ მისცე
ანგარიში ხალხს
და არა ყოველ
გამვლელ-გამომვლელს!

* * *

ეს იყო წინათ,
დიდი ხნის წინათ,
რაც გახსენება
გულმა არ ჰგუბოს —
მაინც მოვიდა
ვიღაც გვირგვინით
და შენს უბრალოს
ამშვენებს კუბოს.

მიდიხარ... ისე
მიგაქვს წვალემა,
თითქო ზღვის კარად
თივას თიბავდე,
ვინა თქვა შენი
გარდაცვალება?
არა, სწორედ დღეს
შენ დაიბადე.

მიდიხარ... აღარ
დაგემღურება
არც მიწიერი,
არც ზეციერი,

ვინა თქვა 'შენი
უბედურება?
არა, სწორედ დღეს
ხარ ბედნიერი.

მიდიხარ... ტკბილი
გქონდეს მგზავრობა,
სხვა ბინა
მარად იყო ზღაპარი,
ვინა თქვა 'შენი
მიუსაფრობა?
არა, 'შენ ჰპოვე
თავშესაფარი.

მიდიხარ... 'შენს ბედს
ბევრი ინატრებს
მშვენიერს, ბედი
სხვა არსად არი,
'შენ სივრცეებმა
დაგაბინადრეს —
'შენ უკვდავების
ხარ ბინადარი.

• • •

იღია მღერის — ვაჰმე!
ანდა რას ნიშნავს ნეტა:
ისე არ გავა ღამე —
არ დამენახვოს დედა.

შუბლზე მეხება ხელით
და ვგრძნობ, ცივია ტილო:
„შვილო, შუბლი გაქვს ცხელი,
რა გემართება, შვილო!“

იმ სამუდამო მხარეს,
აღბათ შენ ჩემზე სწუხარ,
დარდს ნუ ეძლევი მწარეს,
არ წაქცეულა მუხა.

არაფერია! მღვრიით
დე ირეოდეს მუმლი,
მაინც ხომ ცოცხლობს ტყვიით
ტყედ განგმირული შუბლი.

ო, ნანა, ნანა, ნანა

გაფიქრებასებრ
ჩქარი,
გარეთ გრიანებს
ქარი.

გარეთ დაფიქრდა
ქარი,
აქ კი — ის, უენი
ნინო.

მიდის ტალღაზე
ტალღა,
ვით იერიშზე
ჯარი,

გახსნილი არის
კრება,
ოპერა, ცირკი.
კინო.

ხელთ აუღია
თეატრს

უზარმაზარი
ქნარი,

ქუხს ტრომბონის ხმა,
ჩანგი,
ბუქი და
პიანინო.

ხმა ორკესტრის და
სცენის
გრიგალს მიჰყივის
თანა.

შენ კი დამშვიდდი,
სულო,
ო, ნანა, ნანა,
ნანა...

რეაქტივივით
ჩქარი,
კვლავ მიგრიალებს
ქარი.

შენაც მშვიდობა
გინდა,
ჩემო პატარა
ლაშა.

კედლით გიმღერის
ეჭვსი
მგოსნის ძვირფასი
ქნარი:

რუსთაველს,
გურამიშვილს,
ბარათაშვილს და
ვაჟას,

წერეთელს,
ჰავცავაძეს
სურთ დაგიჭირონ
მხარი, —

მათ მარადისი
ბსოვნა,
მათ დიდება და
ვაშა!

და კიდევ დედა-
შენის
ნანა არ გიცავს
განა?

ო, ნანა, ნანა,
ნანა!
ო, ნანა, ნანა,
ნანა!

• • •

მე ვუსმენდი ხალხს მომღერალს.
ვითარდება, რაც იწყება,
იმ ხმის ამ ცხოვრების გზაზე
არ მომხდარა დავიწყება.

ის ხმა შეიცავდა სივრცის
უსრულობას და დიდებას,
რაიც ქვეყანაზე ვერსად
ვერ იბოვის დამშვიდებას.

არის უბადლოთა რამეთ
სულ უბრალოდ ათვისება.
მაგრამ გაერთიანების
სხვაა სული და თვისება.

ხდება ერთად შეთავსება
უცხოოდ გრძნობამორეულის,
რაღაც საერთო და დიდი
ხმის, ახლობელ-შორეულის.

ახლოებს რაღაც საგნებს,
შშრალს და კერძოს, სხვადასხვაგვარს.

ერთის ხედვით საგნებს, რომელთა
ვერ უპოვის ვერვინ საზღარს.

ხალხი მღერის, მღერის ხალხი,
და ცა უსმენს არა ლოცვით,
არამედ სხვა, გამოუთქმელ
აღტაცების გარემოცვით.

ხმა მიდის გზით, სიცოცხლის გზით,
ვითარდება, რაც იწყება —
იმ ხმის მთელ ცხოვრების გზაზე
არ მოხდება დავიწყება.

მშვიდობის წიგნი

ადგილები ლეგენდა—პოემიდან

მოწმე იმ ყრმობის,
 ავლავ შუა უამთა,
 სხვა მთათა შორის
 შვენის შუამთა.
 მრავალთა წამთა
 სჯეროდით, სწამდით
 ქველი შუამთა,
 კარგი შუამთა!

დევს ჰგავდა ნამდვილს
 მუხა იმ გზაში...
 ერთხელ იმ ადგილს —
 იმ შუამთაში,
 სად ჩანდა ჩრდილი,
 გზად შედგა წყვილი
 იმერი ჩრდილი:
 ქალი და ვაჟი.

ვითარცა სევდა
 რამ იდუმალი,
 რაღაც აღგზნებდა
 ორთავეს ალი.

მომსკდარ ღვარებად
ცრემლთ მდუღარებით
ვაეს მწუხარებით
ეტყოდა ქალი:

— ტარეელ, ბნელა,
ეზო ჰგავს ქუჩას,
შემოდის ყველა,
ვისაც გზად უჩანს...

რა გითხრა ერთგულს?
წიგნი წაიღეს,
შენ გარდა, ჩემს გულს
ვერვინ გაიგებს.
არ იცის ყველამ,
რა დარდი მწველად
მწვავს. გულში ბნელა,
დარდი წამიღებს.

მაგრამ რა ვუყოთ,
რომ დაღამდება,
დრო უბასუხოდ
არ დაამდება,
ასეა უამი,
მისდევს წამს წამი —
ღამის წამწამი
ახამხამდება.

მოედოს აგრეც
გზას ერუანტელი,
მაინც ვერ ჩაქრეს
ჩვენი სანთელი.

იტყვი: არს რაცა,
არის სიზმარი...
მეტყვი? მითხარი!

დუმილით ვით ხარ...
მოდის, ენთება,
ტარიელ, მითხარ,
რომ გათენდება...

— თამარ, ამიერ
გზათ მონა ვიქნე...
— მაშ ელი სულიერ
ვენახთა წინდვით!..
— თამარ, ჯერ უვლელს...
მოვივლი ტყე-ველს...
— წიგნი, ტარიელ,
ტარიელ, წიგნი!

• •

იმავე დღეს ძველი
ფაზისის პირად
მთელი სოფელი
შეკრბა თათბირად.
იქ, სადაც ჭადრის
სივრცე-სიბადრის
ყოფნას ინატრის
გული ხშირ-ხშირად,

ღელვათა მჩენი
შეკრბა სოფელი.
ამბობდნენ: — ჩვენი
შემამკობელი,
ჩვენი წყვდიადის
და განთიადის
წიგნი, მარადის
მანათობელი,

ჩვენი ძვირფასზე
ძვირფასი წიგნით
ვევიდოდით ასე
გარეთ და შიგნით,

ნათელით მისით,
წრფელით, ფაქიზით
ჩვენც მარადისი
გზები გავიგნეთ.

წიგნების მზოგვარს,
ჩვენ, ძველის-ძველი
გვიყვარდა, როგორც
სიმართლის მცველი.
აწ მოხდა ავი
რამე ამბავი,
დაძრულა ზვავი
შავი და ბნელი.

დამცველებს ვგვანდით
ძველ ასოებით,
წიგნს ვინახავდით
ჩვენ სასოებით.
დავკარგეთ ასე,
დაგვადგა თავზე
უამი, აღსავსე
ამაოებით.

მიწაც და ცაცა
მოწმობს: ვერ ვიგნებთ,
ვინ, ვინ მოგვტაცა
ძვირფასი წიგნი?
აწ ქმნილნი გრძნობად,
რაიმე ცნობად,
გამოსაცნობად
დავმდგარვართ რიგნი.

მოენახოთ ხალხმა
კვალი იმ კაცის,
წიგნი ფაზს გაღმა
რომ გაიტაცეს,
აწ ის, ვით ნესტან,
მყოფი საფრთხესთან,
მოელის ვეფხეს, ან
მოელის არწივს!

მაშინ წარმოდგა
ყრმა ტარიელი,
სიტყვა წარმოთქვა
ერთობ ძლიერი:

— წიგნი — მხნეობა —
თუ გაიტაცეს,
მოვალეობა
ჩვენ დიდი გვაწევს:
რომ არ განიბნეს
კვალი იმ წიგნის —
მოითხოვს სიბრძნეს
და სითამამეს.

რომ დავიბრუნოთ
ის განძი ძველი,
უნდა ვიზრუნოთ,
მოველოთ მთა-ველი.
ეს ითხოვს ძმობას,
წავალ, ვსცნობ ცნობას,
მხოლოდ თანხმობას
მე თქვენსას ველი.

თუ დამავალებთ,
როგორც დიდ მცნებას,
ვით ავალებენ
კაცს თავდადებას, —
გულს გულად ვგულებ,
სიტყვას ვასრულებ,
მე შევეასრულებ
თქვენს დავალებას!

ხალხმაც ერთპირი
სიტყვა ძლიერი
იგრგვინა: გმირი
ხარ ტარიელი,
არ მოდუნდები,
ხანს მოუნდები,
არ დაბრუნდები
ხელცარიელი!

ეს იყო და ეს...
სპეტაკი, წრფელი
გაუდგა შორ გზებს
ყრმა ტარიელი.
რა მოხდა მასში,
ვინ შეხვდა გზაში —
მოძმე ვაჟი თუ
გადამთიელი?

ნავის უფროსად
არის მამია,
დილაა თუ ცად
მწუხრის ქამია,
დამშვიდებაა
თუ აზვირთება —
არ ერიდება,
ის თამამია.

ნამდვილი რვალი
იყო ეს ნავი,
რაგინდ გრივალნი
შებმოდა ავი —
ვერ იყო ვერრით,
ვერაგვარ ფერით
მისი ნამქერით
გამომრიყავი.

ხშირად უნახავთ:
როცა ზღვა ანცობს,
მიაგორებს ნავს,
როგორც პირსაცობს, —

არსად ერთხელაც
არ ითხოვს შევლას,
აკვირვებს ყველას —
უცნობს და ნაცნობს.

მხნე და იალქან-
დაულალავი
შუაზღვისაყენ
მიცურავს ნავი.
წინ, წინ, მამია!
გარს სალამია,
კარგი რამეა
ჩვენი ზღვა შავი!

მოციმციმეა
ქაფების მძივი,
ტალღაც მძიმეა
და ქარიც ცივი.
არ იცვლის ზღვა ფერს,
ტალღებს ანაძგერს
მამია დასცქერს,
როგორც არწივი.

ბევრჯერ მხედავი
ამნაირ ვადის,
მამიას ნავი
სათევზედ გადის,
იგი ხცნობს ამ ღროს
ამოს თუ სამტროს
სივრცეს უსაზღვროს,
სივრცეს მარადისს.

ის ხედავს ნისლთა
დარის დარებას, —
ასცდეს ქარის და
ზღვის მდინარებას.
ჰგავს ქაფის მოსხმა
და ნიჩბის მოსმა
წაკითხულთ როსმე
წიგნთ მცინარებას.

როს ცა არ ღრუბლობს,
თქმა არ ძნელია,
და საიდუმლოც
გასაშხელია?
ვსცნობთ, რაც უამია,
აჲ აღამიანს...
რისი მამია...
ტარიელია!

* *
არ ბობოქრობს ზღვა,
წყნარია ზეცა.
ნავთსადგურის წყალს
ლანდად დაეცა
ხომალდთა ხაზი, —
ვით წიგნთა რაზმის
თითქო ლამაზი
ყდა გადიკეცა.

უზარმაზართა
ხომალდთა წყება!
აჰა, დროშათა
შრიალი ცხრება.

ნავს ნავი ტოვებს
იალქნიანი,
მას აოქროვებს
შუქი მზიანი.

ლაყვარდით მოსილ
მამიას ნავში
ჯდება უფროსი,
მოსილი შავში.

ეინ არის იგი?
კაცი თუ წიგნი?
კაცია. რიგით
ზის წყნარად თავში.

ზღვის გულზეიადი
ნავი ლანდებად
მიცურავს ბადის
გადასაგდებად.
შორს კი ტყეები,
სალი კლდეები
და კიდეები
ჩანან ნაკვთებად.

მაგრამ მოვარდა
ქარი სულ მალე,
ქარიშხლად გახდა
ხმამოგრიალე.
ზღვად მოარეა,
უნდობარია,
არივ-დარია
დარის სიალე.

ქარიშხლის ფრთებზე
ნავი მეთევზე
დადის ტალღებზე
ვით მთიდან მთებზე.

ნაპირისაკენ
გზა აღარ არის,
ისევ ზღვისაკენ
ტალღათა ღვარი

ნავს მიაჭანებს,
ბლავის, ქაჭანებს,
უგანდაგანებს,
უნდობი არის!

ნაპირთა კლდეებს
მოეხეთქება,
სცდება კიდეებს
და არ შეღგება,
კვლავ მობრუნდება,
აგუგუნდება
და უცებ სკდება,
ვით აფეთქება!

სახეში რიხად
სცემდა ზღვის შხეფი,
მაგრამ ვინ იყო
ხელდანაკრეფი?

ვის იპყრობს ამ დროს
ზღვის ლელვა, შლამი?
ეს იყო სამკვდრო
ბრძოლა მისდამი;
ვინაა ამ დროს
ალალბედს ანდოს
და არ გაფანტოს
ლელვის ის შხამი?

არასდროს ზეავით
ხომ არ ყოფილა,
ყოფილიყავი
უკმაყოფილო?

აბა მეტი რა?
თვით სიცოცხლის ზღვა
ღელვა არის, სხვა
რაა, ძმობილო?

დასაბამიდან
ცვალებად ბედის
გულს შევებას ჰგვრიდა
შუქი იმედის...

ბოლოს იოტად,
მკაცრი და მწყრალი,
დამშვიდდა ცოტა
ის ქარიშხალი.

ნავი ჯერ იმ დროს
ისევ ზღვაშია,
თუმცა ზღვა თითქოს
განცხრომაშია.
გულით ორგულით
არის მორთხმული
გარსშემორტყმული
ვრცელი არშია.

მამიამ ტაშით
თვით კაცთ მანამდე
მიმართა — ზღვაში
გადეგდოთ ბადე...

გადუშვეს. ზღვა ჯერ
ეთამაშება,
საქმეა სამჯერ
თოკის ჩაშვება.

განაგდეს ქოკი,
გადუშვეს თოკი,
მოძრაობს ზოგი,
ზოგი რას შერება...

ცხარედ ტრიალებს
მორგვი მხვეველი,
ფსკერს მისრიალებს
ის სათრეველი.

ამ დროს დაარტყა
ტალღამ გვერდთ არეს,
კვლავ გადაირხა
ნავი ცალ მხარეს,
მაგრამ მოასწრეს, —
ის ბადე დასძრეს,
თევზი გადასცრეს,
ნავი დაფარეს.

შუბლს ოფლი აჩნდათ,
როგორც წერაში,
მათ გაუშარჯვდათ
თევზის ჭერაში.
„გვიწოდებენ კაცთ“,
ბრუნდებიან აწ
ჩონგურთ ჟღერაში
და სიმღერაში.

მამია იყო,
რომ ნავში ხოფებს
უსვამდა, თითქო
ვნება აცოფებს.

სიმძლავრით, ცნობით
მეზღვარევიტ
და ნებისყოფით,
გზაურევიტ
ის კარგად გრძნობდა:
ზღვა არ ხუმრობდა,
ზღვა ხმაურობდა
ყრუ ხმაურობით.

ეტყოდნენ: — მგონი,
მამია, შენა
მაგნაირ ღონით
გიფარავს ზენა.
ვეფხეთა ქვეყნიერს,
მართლაცდა ძლიერს
პგავხარ ტარიელს,
მოგეცა ლხენა...

უფრო უერცესი
და სახიფათო
გზებისთვის გეზი
შეგფერის ფართო,
არაბეთის ცა,
ინდოეთის გზა,
ხატაეთის, და
სხვათ, სანავარდოდ.

შეგფერის ხმალი
ფხადაფერილი,
ომებში გასვლად
ხარ გაჩენილი.

ბრძოლისთვის, ციხეთ
გარემოცვისთვის
უფრორე, ვიდრე
თევზთა ხოცვისთვის...
საიდან სადა
გაზვიდე ზღვადა,
ეს მიწაა და
იბრძოლე მისთვის!

• •

სიქუფრე აღგას
ტალღათ ზედაპირს,
ნავი მოადგა
კოლხიდის ნაპირს...

პატარა მერცხლის
ტალღები სცემენ,
არშოის ვერცხლის
გარე ავლებენ.
ქცეული კრძალვად
შიშობენ, ალბათ,
დასამალავად
სვლას ამალებენ.

მიდამო-არედ
ოდნავი ბური...
იყო მღუმარე
ყრუ ნავსადგური,
სად სრესდა იმედს,
ჰაერი მძიმე,
და რამდენიმე
ჩნდა მეზადური.

თევზები იქ მთად
ეყარა გვერდით,
სუნთქვა უმძიმდათ
ტანით და მკერდით,
გვინახავს ხანით
ბევრი სვიანი
ადამიანი
ასეთი ხვედრით.

ჭვრეტდა უძილოს
სულხდომას თვალი
და სასიკვდილო
ჭქონდათ ფართხალი.
რას იტყვის თევზი?
ვერ წავა ზღვებზე,
მისი ვის ესმის
სიტყვა მართალი?

შეთევზეთ გულმა —
სხვა კაობიდან
მობრუნებულმა —
თევზაობიდან

მსწრაფლ შეამჩნია
მამიას ნავი:
— ჩვენი მამია, —
თქვეს და, ვით ზვავი,
დაეშვნენ ხელად
ისე, ვით ძველად.
სწრაფად და წრფელად
გულით და მკლავით.

დაეშვა ყველა
ნაპირზე ხელათ,
რომ ამოთრევა
ნავის ეშველათ.

მიმყოლი ძალთა
ნავი ქვიშაზე
გამოსრიალდა,
როგორც ნიშანზე.

იგი, ქებული,
ფსკერწყაოფილი,
გამარჯვებული
და კმაყოფილი
მზად არის კიდევ
გადასცდეს კიდეს
და ესე ვლიდეს
ნავად შობილი.

მზად არის გმირი
მიმწედლომი ბინის
მთლად სანაპირო
გადაირბინოს.
იგი მზად არის
მიედოს არეს,
შემდეგ თვით ჰაერს
შესწვდეს, იფრინოს.

შეხვდნენ ერთმანეთს
ძალიან კარგად:
— დრო უქმად მაინც
არ დაგვიკარგავს...

სჩვევია ამ გზებს
კაცთ ძლიერება.
დაუწყეს თევზებს
თვალიერება.
კაცს მსგავსსა ლომის
ანათებს შრომის
და ზღვასთან ომის
მშვენიერება!

* *
ყრულ მობაასე
ღელავდა ურჩი
ზღვა ლურჯი, ასე
უსაზღვროდ ლურჯი.
ელვარე მზისგან
შორით-შორითგან
იქ, სადაც იდგა
სახლი-საუნჯე.

მთა მხატველი სხვა
მზის ზესთა-ზესი
ჩვენი შავი ზღვა
ულამაზესი
შვენის იქ, ცამდეც, —
მთვლელია ქამთა
ძველი წინამთა,
ძველი ფაზისი.

„ო, მიმავალი
მთათ თუ მდებლოზე —
საქართველოზე,
თვით კოლხიდაზე —

მიმალულ ვით ხარ,
ის წიგნი მითხარ,
ო, ვინა, ვინ ხარ,
რომ მოიტაცე!“

ასე მდიდარით
და უდაბურით
ზღვას თავის ჩქარი
გარე-საბურით

უდიდესისკენ
მიჰყავდა სული,
მცირედისაგან
ასე წასული.
ო, ის მცირედი
არ-სიმწირეთი
ამ ზღვისპირეთით
გადახაზული!

ზღვა რამდენ მცნებას,
კაცთ ითავსებდა.
იგი ოცნებას
მათსას ავსებდა.

და დინებითა
ცეცხლში ნაწებით
ალტყინებითა
და ალტაცებით
ტალღებმა იგრძნეს,
რაოდენ სიბრძნეს
მოჰფენდა სივრცეს
გულთ გადაცემით.

განახლებულს ზღვა
სულს მასში ქმნიდა
და იყო წმინდა
საოცრად წმინდა,

ისევე, ვითა
ქვირფასი თვალი,
ის, მარგალიტთა
ნთება მაღალი. —
გვანთებს ელერთა
მშვენიერთა
წიგნი ძველი და
წიგნი ახალი.

აყვავებულზე, —
გულით მჯეროდა, —
ჩემს სამშობლოზე
ქარი მღეროდა
და თვით მორიგი
ხდებოდა წიგნი,
როდესაც იგი
წიგნს დასცქეროდა.

გადაცემულ არის
აწ სხვისი კაბით,
რომ იკვის არვის
მისცეს საბაზი —
ლუარსაბ ჰქვია,
ნამდვილად კია
ტარიელთა,
რის ლუარსაბი!

ეხლა სხვა რამე...
ან სულ სხვა სოფლად
ზის ლუარსაბი
არც ისე ობლად,
თითქოს ლუარსაბს
ლომის გარდა სხვა
არ სჯერა, არ სწამს
რამ წუთისოფლად.

რალაც კუბრიანს
უმაღლოს, ყისმათს
დღეს შეუბერია,
როგორც თილისმას.

გრძნობს სითბოს, ჰაერს,
ვით რამე დაირს,
თან ასეთნაირს
ხედავს, ვით სიზმარს:

მსახური დარბაზს
გარე მოუვლის
და წყალს, ხელსაბანს
აწვდის თვითთულს.
გაურბის სიცხეს,
უფროსით იწყებს,
არ დაივიწყებს
არც სხვას, მოწვეულს.

კვლავ მეორე მას
მოსამსახურე
სდევს ყოველ წვრილმანს
სწრაფად გამყურე.

მოჰყვება ამათ
უკან ხაბაზი,
მან პურის ჭამათ
იცისო ფასი.
მას თავის ჩანთით
თან მოაქვს ათი
თუ ოცდაათი
პური, მაშ ასე ...

იწყება დიდი
რამ წვეულება,
ხონჩებით მოაქვთ
ხორცეულება.

შემწვარი ღობი
ერთი და ორი,
აი როგორი
განძეულება!

მოაქვთ მწვანილი,
ფხალი ან რამე,
აქ მოტანილი
რომ რომელსამე
ატანენ ნიგოზს...
ჩამოირიგოს —
პირველი იყოს,
გინდა მესამე.

ყოველივე სხვა
მოაქვთ ხონჩებით,
რომ დაიწყეთ თვლა,
აქ ჩამორჩებით.
ფრინველს და ნადირს
ვადის შესადარს
შეხედავთ სადაც,
რიცხვს ვერ მორჩებით.

ყოველივე ეს
ყველას ეყოფა,
მიჰყვება ღლეებს
ასეთი ყოფა,
და შამფურები,
როგორც შუბები,
ნუ ეხუმრები,
ჯარად ეწყობა.

აგერ თავში ზის
თვით მასპინძელი,
არ ცხრება იმის
თვალები მკრელი,

— ლუარსაბ, რჩები, —
ეტყოდნენ ოდეს,
ოდნავ ტუჩები
მიაკაროდის...

სულ ცოტა მოსვის
და მერე ხელად
იმ ადგილს მოსწმენდს
თასისას ხელით...

აქ სხვაა ზეცა,
აქ სხვა ქარი ქრის.
ისევ მიეცა
ტარიელი ფიქრს:
„აქ ვხედავ ბეცებს,
თვალს რას აცეცებ?
აქ წიგნს დაეძებ?
აქ რა უნდა წიგნს?“

ვარეთ ქრის ქარი,
წყრომით დაბურვილს
არ აქვს საზღვარი,
კაცთა მათ წყურვილს
ასე მრავალთა
გრიგალოთ და წყალოთ,
ბუნების ძალოთ
დაძლევის სურვილს!

ბკობს მასპინძელი:
— სტუმრებო, იცით,
რას გეტყვით? ძველით
გარწმუნებთ ფიცით, —
არც ისე ახლოს,
ზღვას იქით, მაღლობს,
ერთს სამოსახლოს
ვიცნობდი მტკიცეს...

მას უწოდებდნენ
ყველანი ქაჯეთს,
სადაც ცოდვები
დააქვთ სიაჯეთ.

გახსოვთ თუ არა:
ნაქურდალ წიგნით
გამოიარა
ჩვენი ბილიკით —
ერთმა მათგანმა,
როს რწმენის ჯანმა
უგანდაგანა —
გაპქრა... ზღვას იქით.

რა წიგნი იყო,
მე ვიტყვი ვერას,
მაგრამ ურიგო
არ იყო, მჯერა,
ზღვისკენ განიბნენ
გზანი ირიბნი...
„მშვიდობის წიგნი“
იმ წიგნს ეწერა...

* * *

მალე ნელთბილი
ვრცელი ზღვიდანა
ნიავე გრილი
ამოიდენა...
სიამით ლაღით
აავსო ბაღი,
ნაპირთ წიაღი
და ველთა ყანა.

ზეთისხილთ წყნარი
ჰყვაოდა მტილი,
სად ლოცვით მკრთალი
და ფერმიხდილი
ეიდოდა ბერი.
იდგა ჰაერი
სულ სხვანაირი
შუქით და ჩრდილით.

შუბლს ოფლი შრომის
გადადაგავდა,
შუბლი მეომრის
შუბლს მიაგავდა.

გზათ გადასვლითა
ბუჩქთ გადასცვლიდა,
ერთს გადასხვლიდა,
სხვას გადარგავდა.

იგი რგვას მორჩა
ბუჩქისას, მაგრამ
იგი შებოჭა
მწუხრის კამარამ.
ფიქრნი სხვად რბოდნენ,
ფიქრნი დათრთოდნენ,
რა ჰყოს მარტოდენ
ფიქრთა ამარამ?!

სადაც ბეჭობით
დგას მონასტერი,
ზღვისკენ მშვიდ გრძნობით
ვიდოდა ბერი.

რა დარი იდგა!
ფუნჯით დახატვის
ღირს იყო თითქო
სივრცე მკათათვის.
ჰხატე ნათებით
კარგი ხატები
და სურათები
ძვირფას წიგნთათვის.

მშვიდი და წყნარი
წელგამართული
ღრმა ფიქრში არი
ბერი გართული,

რა ცაა, რა ცა!
შუქი განავრცო
წიგნმა, ვითარცა
ასომთავრული.

მოგონებათა
არბევლა ჩქერი,
ელიდა ნელად და
მშვიდად ეს ბერი.

ნიავე, ოდნავ
მომწყდარი გორას,
გარს ეხვეოდა
მის ანათორას.

უოველი მხრიდან
იდგა ხალისი.
ძველი კოლხიდა —
სამშობლო მისი
ბედებოდა მომსვლელთ.
ვერა, ვერ მოსხლეს
წიგნი — სიცოცხლე
წიგნი — სინდისი.

კვლავ, როცა ღრუბლობს,
თქმა არ ძნელია
და საიდუმლოც
არ სათქმელია...
ბერი — სხვა ფერი.
და ღვთისნიერი,
რომელი ბერი...
ტარიელია!

• •

აი სენაკი
მონასტრის ჩვენის,
აღმაფრენა კი
მთას ვით არ შვენის!
გული დასწვია,
სტაერა აცვია,
თარო საწყვია
წიგნების ფენის.

რომელს არა გზა, —
ჰქვია — გზა წმინდა,
სენაკი მე სხვა
არ მაქვს, არც მინდა.
აქ სული ფრენდა
და ნათელს ჰფენდა —
წიგნით გათენდა,
წიგნით შებინდდა.

არრა სამოთხედ
კოლხიდის გარდა,
სადაც ჩემთა დღეთ
აეშვა ფარდა,

მიყვარს აქ წესი
და, ჰა, მიზეზი:
უსაყვარლესი
წიგნის კარადა.

სენაკი მთიდან
ლმობას ჰბადებდა,
შუქი სარკმლიდან
მოანათებდა.
ენი იცის, სადმე
აქ მყოფი რამდენ
გათენებამდე
წიგნს არ დასდებდა.

სანთელს ჰმონებდა,
მის შუქზე წერდა,
შთააგონებდა
რასაც კი სევდა.
სევდა, ხალისი,
რწმენა, სინდისი,
სიცოცხლე მისი
წიგნია ერთი.

გულმოდგინედ სხვა
წიგნს გადასწერდა...
რამდენი სიტყვა,
რამდენი გვერდი,
რა გულის ძგერით,
იმ სიტყვათ ბგერით
ხელით ნაწერი
და ყდახავერდი

მასაც კვლავ ზელით
ვადაუწერია...
ო, როგორ შველი
წიგნს, ივერია!
დიდია ძღვენი
სინათლის მფენი,
რაც ქვეყნად შენი
ხელნაწერია.

იქ დაშვრნენ შენდა
წმინდა მამანი.
ბჭესთან, სად ფშვენდა
იასამანი.
მტეხელმა ლამის
დაძლიოს ლამის
ვინმე მოწამის
დიდი საგანი.

ლამით რიგ-რიგად
ძლივს მბეუტავ სანთელს
ანდობდნენ გრიგალს
და კორიანტელს.
მოხდიდნენ ძაძას
უძველეს ტაძარს,
მას, უზარმაზარს
რომ ჰგავდა კანდელს.

ამაოდ ხვალის
ამაოება
ებრძოდა ხალისს,
სდევდა დროება: —

ჩნდა წიგნის ყდაზე —
ბარად თუ მთაზე
განელილი ასე
საწუთროება.

მარადის გზნებით
სანთლად დნებოდა,
და ამ წიგნებით
იფინებოდა

შე — ივერია, —
ღმირების ზვედრი
ზედნიერებას
მისას ვის ვედრის?
იგი, ვინც იცის
ამ ძვირფას მიწის
ძალა-სიმტკიცე
და ხმალი მკვეთრი.

მიეც მას ბოლოს
გონი და ძალა,
რომ აიშოროს
შქიმე ფიალა
წხამებით საესე,
რაიცა ასე
ბედმა მის თავზე
დაატრიალა.

და ანათებდნენ
სიღრმეს გულისას

და აღს აგზნებდნენ
სიყვარულისას —
მშვიდობის მდომის
ყოველი ტომის,
მნატერელის ომის
დასასრულისა.

* *

ეს იყო სახლი,
მშვიდი სოფელი,
ყოველ სიახლის
ახლოს მყოფელი.
მხოლოდ იმედის
სვლით ზედიზედით,
თავისი ბედით
არკმაყოფილი.

რა მოსიმღერე
არის გენია,
ჭალა იმერეთს
რომ მოჰფენია.
ო ყვავილებო,
უნდა იმეფოთ,
თქვენი ტბა ქვემოთ
რაოდენია.

ველნი თვალცინცხალს
ქმნიან ნაკადებს,
რაც ყოფნას იწყებს,
ჰყვავის, ლალადებს.

გათანტავს დარღებს.
იმ ია-ვარღებს,
იმ სილაევარღის
ტვირთად დავადებს.

ჰხედება ფაზისი
ჯილოებს, ნავებს,
ხედავს ნაპირზე
ქალწულთ ნაწნავებს.
იმერი ქალი!
რა დაუმცხრალი
ედება ალი
შედებას ქავებს...

ესმის, ვით ძველად
მღერა კოლხიდის,
ის კი უცვლელად
მიდის და მიდის...

უცქერს რა ფონად-
ქმნილ მეფის ჭალას,
ზედ კონა-კონად
შერჩენილ ჩალას,
ისმენს მთების ბანს,
სად ნანგრევი ჩანს
და შორიდან ვანს
ის აძლევს სალამს.

ასე სიმაღლე
ნაირ-ნაირად

ჩანს, სად დგას სახლი
ფაზისის პირად.
ნიაღვარს სულით
დაგვანებული,
დაქანებული
იმ ძველ ორპირად.

• •

გარგია სახლი
ფაზისის პირად,
იმ ეზოს ახლაც
იგონებს ხშირად,
ლამაზსა და საღს,
ნახულობს ბევრ სახლს,
მაგრამ იმის მსგავსს
პოულობს ძვირად.

შუამთის არედ
შემორგულ ეზოს
სუფთას, უწყნარესს
და უმიზეზოს
ოდეს ქარი ქრის,
ის ქედსაც არ ხრის,
მაშინ იგი მტრის
გულს ლახვრად ესოს.

თითქო უცქერის
უხილავ უფალს —
ისეთი ფერი
ჰქონდა ალუბალს:

მიუშვერდა პეშვს,
იგონებს მის ეშხს,
რამდენჯერ მის ქვეშ
ცხენი გაღუბამს.

და ყვავილთ გულის
ფრთა ერთოთ ტყემლებს,
როს გაზაფხულის
ქარი ხერხემლებს
გადაუხრიდა
ზედამთის მხრიდან,
რარიგად ხრიდა
გრძნობიერ ცრემლებს.

გადაუხრიდა...
ვით თრთოდა ნუში,
ალუჩა, კიდევ
ალუჩის ბუში,
გულს ისრად მოხვდა,
ოხვრა აღმოხდა —
თითქო ეს მოხდა...
ეს მოხდა გუშინ.

და რხევა სავსე
კაკლის ხეების
და ჩრდილი, მსგავსი
სამოთხეების,
იმ ჩრდილში რბენა,
ფოთლების ფენა
და ხეთა სმენა
მძლეთა მძლეების.

წინ გვიცდის, გველის
ლანდი ხეების —
ცაცხვების — ვრცელი
სიმაღლეების.

დინჯი, დიადი
დგომა მუხების,
ხმა ქარში მათი
ამოქუხების

და შუადღისად
სიცხის მოალვის
გარე აწვდილან
ტოტები ალვის.
წყნარად და დინჯად
დგანან აქ მიჯნად,
თავს ხრიან ნიშნად
იდუმალ კრძალვის.

მგრძნობნი სიმაღლის
ჰადრები, თელა,
ტოტები კაკლის
ვეებერთელა
სწრაფ და ვნებიან
გრიგალს შებმიან,
დასჯახებიან
არაერთხელა.

ვაშლების ჩრდილი
უზარმაზარი,
ვაშლით ხუნძვლილნი,
როგორც ხანძარი,

რაც შემკობილა
ღამე თუ დილა,
მსგავსი ყოფილა
ან საღმე არი?

რაოდენ ბევრი
მსხალი და თხილი,
რა მრავალფერი
სხვადასხვა ხილი
მზით დაიწოდა...
მზემ გაიწოდა,
როს არ იცოდა,
რაა წუხილი.

ბშირად ასულა
უდიდეს ხეზე,
არ დაქანცულა
იმ სიმაღლეზე,
ვინ გასცემს ხმასა?
აზრი აქვს მასაც,
ასრულებს, რასაც
მოიმეზღებებს.

კიდემდე კიდით,
ვით ლურჯი ბინდი,
თავს მაღლა მიდის
ლურჯი სიმინდი.
სიმინდის ღეროვ,
დროა იმღერო,
„რაშო და რერო“
კვლავ „ინდი-მინდი“.

დასაველით ისევ
სინათლე ბინდის —
ბოლომდე მისდევს
სუნთქვა სიმინდის,
სუნთქვა წრიალებს,
ტოტს აფრიალებს,
მიაწრიალებს
და მოდის, მიდის.

სიმინდი შორს და
ცის დასაველამდე
მოჩანდა, თრთოდა
სრულად შავ ზღვამდე.
რამდენი ძალა,
რამდენი ჩალა!
ასე ეს ქალა
იტევდა რამდენს.

ასეთ სიმალლით
არც ისე მწირად
მას ახსოვს სახლი
ფაზისის პირად.
მას ელიმება —
არა წვიმებად, —
ჩანგის სიმებად
და ჩანგის წვირად.

ჰაერად წაევა
ზუზუნნი სკათა,
აღმძვრელი მრავალ
მოგონებათა.

ფიქრთა მთოველი,
ხმოზა ცხოველი
აი ყოველი,
რაც მას ებადა:

ლურჯნი ამრიგად
ცის კამარანი,
საისლე. იქით
კიდევ მარანი.
ცელიც მოისმის,
მიდამოის მის
მგზავრის მოისმის
ჰარი-ჰარალი.

სასიმინდე კვლავ,
იქით ბოსელი,
იქით ტყე, ახლად
შესამოსელი,
ლერწამსა და ქვერს
და კვლავ ჩალის ღერს
დაინახავს ბევრს
აქ შემომსვლელი.

გაზაფხულის ამ
მშვენიერ ხელით
კვლავ რამდენი რამ
ტყითა და ველით
გამოვლინდება,
კვლავ აინთება
და გაბრწყინდება
შუამთა ძველი.

სიცხეს მოაზლის
გრძნობა სამშირად...
ასე დგას სახლი
ფაზისის პირად.

ფაზის ოცნების
მზე არ შექრება...
მანდილოსნების
იყო შექრება,
ვინ სჯობნის თამარს,
ზრდილსა და თამამს...
დიდებულ რამ არს
გაბაექრება.

იგი, რაც სხვისთვის
მოსაწყენია,
ამ შექრებისთვის
არის გენია:
სართულს სართული —
წიგნი ქართული
ყდამოკვართული
რაოდენია!

აქ არის დავლა!
მშვიდობის სწავლა. —
მას უნდა მრავალ
საფეხურთ ავლა.

წიგნის იმ სივრცეს —
თქმის ხელოვნებას,
მაღალ სიფხიზლეს
და გემოვნებას
აქეს ალი შხერის,
მშვენება ერის,
კაცთ რომ უმღერის
ღიად ცხოვრებას.

წმინდა რომაა
წიგნი ქართული,
ამიტომაა
ასე გართული
მისით კოლხიდა —
მარადის მზითა
შუბლგახსნილი და
წელგამართული.

არაეინ ამ დროს
წასვლას არ ჩქარობს.
არ მუსაიდობს,
არ მონარნარობს,
ყველა მოისმენს
ამბავთა ცისფერს —
ღამეს თუ ცისკარს
და გულით ხარობს.

ზოგი ასულის
ოხრავს შეგნება:
რომ დასასრული
ამ თქმას ექნება.

წუხს ამის გამო,
სურს სამუდამო
იყოს სალამო,
თხრობა, შეკრება.

ასე: მხარი მხარს
ცა არ ექცევა,
წიგნთა საუბარს
ვინც შეექცევა.
იმ წიგნის მადლით —
სხვათა არ დათვლით
ღამე სინათლედ
ვადაექცევა.

ვინც წიგნთან დიდხანს
და დიდხანს რჩება,
გამარჯვებაც მას,
მხოლოდ მას რჩება,
ყოველი კუთხით,
თავის, საკუთრივ,
სიცოცხლეს უდრის
ეს გამარჯვება.

მოედო ცისკარს
ღრუბლების ქულა,
კითხვა მაინც არ
დამთავრებულა.

დგას ფრინველთ ჯარის
ქვილ-ხვილი,
არავითარი
გულის ტკივილი

არა აქვს ვისმეს,
ყოველი ისმენს
ხმას მომაისეს,
ისეა ტყბილი.

აქ არის სრული
წიგნი ამდენი,
წიგნი გმირული
საქმის ჩამდენი —
ლექსი, ამბავი,
ყდანალამბავი
დაუსტამბავი
კარაბადინი.

ქალი ხმით ნაზით
არის შეთენილი
და სილამაზით
გამოჩენილი.
გული სნეული
აქ მოჩვეული
ხდება გრძნეული
ხმით მორჩენილი.

პირველი ქალი
იტყვის: — ვერ დალლი,
აქ სიტყვა არი
ოქრო ბაჯაღლო.
სახე თამარის
სარკე რამ არის —
სულის გამტანის
ჩივია, სიმაღლე.

ამბობს სხვა მწველი
ქალი ქართველი:
— ასეთ მკითხველის
არ ვარ მნახველი.
მაინც და მაინც
ვიგონებ მაისს,
გამიქრა რაიც
მქონდა ნალველი.

და ასე: ყველგან
გამოჩენილი
სახელისაგან
სხივმოფენილი
მანძილთა ვრცელთა
ასე გავრცელდა
სილამაზე და
სახე კეთილი.

ასე მმიჯნავი
კი ქალი იგი,
შესანიშნავი
თხრობის ტარივი
ფიქრობს: „რა ძლიერ
ღროთ სელა განვლიე...
წიგნი, ტარიელ,
მშვიდობის წიგნი!“

ისმის წრფელი ხმა
ბანოვანების,
ოცნებავ, ტყვე ხარ
თვალთა ზმანების,

ჰანგმა ლამაზთა
ქალთა ამათა
ხმა მიამატა
აღფრთოვანების.

რა სჯობს ქალთ იმერთ
კრებას, ბუნების
მრავალყამიერთ
აგუგუნებას.
მასში მიდამოც
სიმღერის გამო
ისხამს სხვა სამოსს:
მზის დაბრუნებას.

თოვლი თანდათან
დადნა ან ღნება,
ჰქუხს მწვერვალთაგან
მისი ღინება.
ეს სიხალისე
გაზაფხულს მყისვე
მზით ისევ ისე
მოეფინება.

გაზაფხულია —
ვარდების კრეფა,
საღლიც ბულბულის
გაისმის ყეფა.

იქ იადონი,
აქ სტვენა შაშვის,
კისკისი რამდენ
ათასი ბავშვის...

ყველგან სიმწვანით
ველი ირთვება
და მას ნიავის
სცემს აზვირთება.

გუშინ აქ ნელი
და გუფთა-გუფთა
ჩანდა ღრუბელი
ბროლივით სუფთა,

მაგრამ ეს რაა,
ფაზისის სახე
ეხლა რადაა
ფერმოცახცახე?

ორომტრიალით
და ბორიალით
მწვერვალი მორბის,
დაეშვა ზვავი!..
მას უერთდება
მრავლით მრავალი
ნიაღვართ წყება
ძირს შთამავალი.

მიწა და მღვრიე
წყალი ხვეული
არს ყოველივე
ერთად რეული...

რაც კი მოგორავს
წყარო-ნაკადი,
ამოხეთქს, როგორც
ხელით ნახატი.

ისიც ყველასთან
ერთად ასკდება
ფაზისს, რომელსაც
ჯერ არა სწყდება

მოთმენის ძაფი
და მისი ქაფი
არაიაფი
არის მზადება...

ფაშს მორიდება
სხვისი როლი აქვს,
როს მოდიდდება,
დიდი შფოთი აქვს.
როლი აქვს მშვიდი
ნაპირის რიდი,
ზვირთები მიაქვს,
ზვირთები მოაქვს..

• •

ნაპირზე რომ კრთის
ლანდი გვიანი,
ადგილით იძვრის
ის ნაბღიანი,
აქ დანაბადი
იძვრის ნაბადი,
მაინც ეს ლანდი
მხნეა, მზიანი.

გახცქერის რიყეს,
ვიღამოს მხნედა,
ვინ უნდა იყოს
ის ჭაცი ნეტა?

უცნობი ანგრევეს
ღამეს კუნაპეტს, —
იღებს და გაჰკრავს
იგი კვეს-აბედს.
გზას ბნელი ჩაგრავს,
გზას ბნელი აკრავს, —
ისევე გაჰკრავს, —
ბრწყინვას უცაბედს.

თივას დანარჩევს
ედება ალი.
იმ წამსვე ამჩნევს
იქ მდგარის თვალი,
რომ დინება ძირს
ტალღათა მძაფრთა
აჰა, ხაბოს პირს
გაუთანაბრდა.

იქნებ გზას ასცდა?
და დაიხია.
ავიდა, სადაც
მკვიდრი რიყეა.

მაგრამ დაუხვდა
წყალი იქაცა,
უცნობი წუხნდა
და დაიქანცა.

გზები წყალს ისევს
ასე უცაბელს,
ნაბდის ქვეშ ისევ
გაჰკრა კვეს-აბელს.

მას იპყრობს ურვა,
ფიქრთა მობურვა...
— წყევლა და კრულვა
ამნაირ ამინდსა..

გაანათა. წევს —
მწუხარე არე,
გაათრებულ დევს
აჰგავს მდინარე.

განცლათა მძივი
მიღის, ვით ტივი,
ესოდენ ცივი,
ესოდენ მწარე.

ასეთი ძნელი
იყო ფაზისი,
მოულოდნელი
მორღვევა მისი —
ქუხილი, რიხი,
გამოსვლა რიყით,
გაურღვევ ციხედ
მობურვა ნისლის.

ნაბდის ქვეშ მხარი
რომ მოიღუნა,
უცნობი არი
იგი, გუგუნა.

ის წუხდა, რადგან
ქამი მწუხარე
სოფელს მოადგა —
წყალი მქუხარე...

ღელვამ კვლავ ქათად
დაიბუბუნა,
და მაინც სწრაფად
იწევს გუგუნა,
გზას იკვლევს ძალით,
ყველგან დგას წყალი...

აგერ, გზაც არის
ზრავალ ბილიკით,
აგერ ტაძარიც,
შილტვის იგი.

კიბით ის, აპა,
ავილა კიდეც,
ფიცართ მონახა
ურუევი კიდე.

ზარის ენის რა
ჰპოვა ბაწარი,
მოსწია, მძლავრად
დარეკა ზარი.
ქექა გაისმა —
ისმის ზარის ხმა,
ძახილი — რისხვა —
ჩანს, რალაც არი...

ბნელ შუალამით
კილითი კიდე
გრგვინავდა ზარის
ძალა-სიდიდე.
ქუხდა ხმა იგი,
მერე რა რიგით!
ხევების იქით,
ქედების კიდეც.

განივრცო დიდად
წამთ სიდიადე,
გასკრა, გაწყვიტა
წყვდიადის ბადე.

როგორც ძერა ფილტვის
უზარმაზარი,
სოფლისკენ ილტვის —
გუგუნებს ზარი.

უეცარია
გულთა დუდილი,
სროლამ არია
ჭექა-ჭუხილი,
რომ მათთან მხარით
მრისხანე, ჩქარი
გრიალებს ზარი,
როგორც წუხილი.

„შეიგნე ტალღათ
ძალთ სიძლიერე,
თორემ გვიანდა
იქნება მერე,
ღამეო, ბნელო,
ვაზო და მდელო,
აქ სურთ, რომ თელონ
სიმშვენიერე“.

აქა-იქ სოფლად
ანთებენ სანთლებს.
გააქვთ ფუსფუსი
ნათელზე ლანდებს.

ვით დახავსება
და ცივი არის
რაღაც მსგავსება
შორეულ კვიარის,

შკრთალად ჩანს, კრთება
ქალთა სახება,
აცახცახება
ეზოსი, კარის.

ახლოა ფაშის
რისხვა საზარი,
გრიანებს ქარი,
გუგუნებს ზარი.

— გარეკეთ ჩქარა
ეს საქონელი,
აიღეთ ჩალა
შესაკონელი. —

დარბის, ქაქანებს
მოხუცი ბუბა.
სიტყვა ცოცხალი,
სიტყვა მოწყალე
ჩქედს, მაგრამ წყალი
არ დაიგუბა.

— შენ აქ რას ეძებ,
ზეინაბ, ბაბა,
ა, იმ ხის წვერზე
აცოცდი, აბა!

არ წააგო ეს
კენწეროს თავი,
ადი, გაგვიგე
ქვეყნის ამბავი. —

ის მკრთალი სახის
გოგონა, ფეხზე
გაიზღის, აღის
კაკლის ხის წვერზე.

— უუ!.. რამ სივრცეა,
მომჭრა თვალეები,
ეს რა სივრცეა,
გენაცვალეები.
კოლხიდის მთელი
ავსილა ველი
აუწერელი
ფერისცვალეებით.

სივრცეს რამეს სხვას
შგავს აქაობა,
ზღვაა, ზღვა, აი
სანახაობა!

არსად ფაზისის
არ ჩანს ნაპირი,
წყალს დაუნისლავს
ჭალაკი ხშირი. —

აზიდეს მალლა
კათხა და ყანწი.
წიგნები ძველი
ხელნაწერები —
კაცთ ძლიერების
ძვირფასი განძი.

ქართველი სიტყვას
 ომშიც ატარებს,
 სახლში კი კითხვას
 აჩვენებს პატარებს,
 გაიზრდება და
 რაც მათ ებადათ,
 სასოებათა
 ეამს შეადარებს...

წიგნი მის დღეში
 არის პირველი
 მათდა ნუგეშად
 დღეთ შემწირველი,
 გული მით იწვის,
 როგორც ტყე წიწვის,
 მშობლიურ მიწის
 მკერდჩამკირველი.

ო, რუსთაველო,
 ო, დიდო შოთა,
 მსგავსად თუ კაცთა
 ცხოვრება გაცვდა,
 წლებს მაინც გასწვდა,
 რაც გულში კრთოდა.

მსგავსად თუ თოვლთა
 მიდიან დღენი,
 განა ბევრს გეთხოვდა
 სამშობლო ჩვენი?
 ახალსა და ძველს
 ჰკითხეთ მთა და ველს,

გვთხოვდა განა ბევრს
სამშობლოს ბჭენი?

ცოტას სინათლეს,
ცოტას სიმშვიდეს,
რომ ერთის ნათესს
სხვა არა მკიდეს,
ცოტა იმ მწირის
წიგნს და სიგმირეს,
ასე სულ მცირეს,
არა უდიდესს.

ხომ შეგიგნია,
რაიც მისია:
ხმალი, წიგნია,
თუ სახნისია —
თუ ვისმეს ესმის
ძახილი ეს მის,
თავს ნურვინ ესხმის —
წესი ისეა.

აჩნდა თვით ხაესსაც,
რომ ივერია
გულით ინახავს,
რაც კი სწერია

წიგნში, რომელიც
დიდი ხანია —
სახელად „ვეფხისტყაოსანია“.

ასე. საგზალიც
თავანს აზიდეს,

ამელამ წყალი
მოსწყდესო კიდეს.
წიგნსა თუ რვეულს,
ზრუნვით დახვეულს,
საგანს თვითვეულს
ზრუნვადა ხდიდეს.

არყოფნას აკლდა
სულ ცოტა რამე,
ხალხს არ სძინავდა
არც დღე, არც ღამე.
იღვა ჩაგრული,
ზედისგან კრული,
ჯვარზე გაკრული,
როგორც მოწამე.

იყო ოღონდაც
სიმწარე-შიში,
მედგრად მოჰქონდა
წყალს იერიში.

ყოველ ეზოს და
ყოველ იმ გზაზე
ის მიდიოდა
ჯიქურად, ასე
მრისხანე გახდა,
მთლად გაპარტახდა,
რაიც კი დახვდა
მოფიანდაზე.

კერა სად ნახეს
ჩაუმკრალ-ცხელი?
რამდენ მოსახლეს
მოსწყვიტა წელი
ან კორიანტელს
ვინ ანდობს სანთელს,
იმედს წინანდელს
მოესვა ცელი.

წამხდარა სველი
აკვანი, გობი,
სიმიინდი მთელი
წლისა სამყოფი.
კიდევ ცოტა დრო
მაშინ, ცის მადლით,
წყალმა დაიკლო
ძირს მთელი ადლით.

ფაზისი გახდა
აკლავ უწყინარი,
ზღვისკენ არ სხარტად,
ნელა მდინარი.

მაგრამ რამდენი
დატოვა შლამი,
ხამს წელიწადი
მოუნდეს სამი —
გზები გახიდოს,
არე გასწმინდოს,
შლამი გაზიდოს,
გააშროს ლამი.

შიგნით და გარეთ
დამდგარა შლამი,
ტალახში არის
ჭურჭელი, დგამი.
მით უვნებელი,
სუფთა და მრთელი,
ხელუხლებელი
არ არის რამე.

— აბა, ბიჭებო, —
ამბობს გუგუნა:
— თავში კინჩხზემით
ჩამიკაკუნა
ორმოცდაათმა...
მაგრამ ვით დავთმო...
ვერა წყვდიაღმა
ჯერ ვერ გამლუნა.

დაიძრას საქმე!
ნიჩაბი, ბარი...
მეზობლისადმი
გრძნობით გამთბარი
ეს ათი კაცი —
მხნე და მამაცი
აქაა, ასწი
თუნდ მთა და ბარი!

სახლს სულს უბრუნებს
ახალგაზრდული
გული, გუგუნებს
გუგუნას გულიც,

ტალახი, შლამი...
სულ მცირე ჟამი...
და აღარ არის
შლამი გრძნეული.

მკლავნი აწ მარჯვედ
დაატრიალეს
და კერაც სწრაფად
გააკრიალეს.
მოსახლე ჯერაც
თვალს არ უჯერის,
რა მისი ჭერის
ხედავს სიახლეს.

ცეცხლი კერაზე
დააგრიალეს,
ეხლა მოსახლე
უჯერის თვალებს.
ბავშვმა სცნო მისად
ცეცხლი გიზგიზა
და შეკისკისა
ნანატრ სიალეს.

ყველამ დინჯ სახით
ახსენა აქა
ამა ოჯახის
სიმხნე, ბარაქა

და ყველა ერთად
გავიდა, რათა
განეგრძო წმენდა
ეზოთა სხვათა.

წავიდა გვიან
ეს წყალდიდობა, —
ხეს ხე არ ჰქვია
და ხიდს ხიდობა.
გახედეთ რას ჰგავს,
რაგვარად ნასკვავს
აქ ბედის ვარსკვლავს
უამინდობა.

ირგვლივ დროებით
ჩვენი ვზა-შარა
აწ თრმობით
გადაიფარა.

გარედან-განით
თხრილების ფერდი
ბიბინებს მწვანედ,
როგორც ხავერდი.

მხრით სხვადასხვათი
სწრაფად მოძრავეი
დაცურავს ათი-
თხუთმეტი ნავი.

მათ მოვლეს ფაზი
და სჩანან ასე,
როგორც ლამაზი
უფროთო ნიაგი.

ფიქრთ განუახლებს,
ზრუნვას უდიდებს,
ავთანდილ სახლებს
მათ მიუთითებს.

ქოხი რომ იდგა,
მიცურდა ნაგი,
ქოხშიაც თითქო
არ ჩანდა არვინ,

მიუდგა ბჭესა,
კვნესაა? კვნესა.
არ ჩანს, ესაა —
კვნესაა მხოლოდ.

და მალე, წყალთა
ბრჭყალს გამოცლილი,
გადმოჰყავთ წყალთან
დედა და შვილი.
დედა ოდნავ კრთის,
ძლივას სუნთქავს, თრთის,
ტირის, ცრემლსა ღერის
პატარა, ჩვილი.

ეს მერამდენე
არის ნეტავი,

რომ მან განდევნა
ზმანება შავი...

აგერ ეროდეს!
ყველაფერს ზედავს,
მაგრამ რა, ოდეს
ვერაფერს ზედავს?!

ბედი სდევს ავი, —
ეს როგორ მოხდა,
რომ მასაც ნავი
არა ჰყავს კოხტა, —

გაცუროს, საქმეს
შეხვდეს საჩინოს,
ჭირს მყოფი საღმე
გადაარჩინოს!

ახლო კი, ოდეს
ყველაფერს ზედავს...
აგერ, ეროდეს
ცოლი სახლს ზვეტავს,

თვით კი გულდასმით
საწნახელს სინჯავს, —
გაუხრავს ჩინჩას!
და ბოლოს დინჯად
განზრახვას ამხელს.

— ასე განსაჯე:
გამოდგეს ნავად, —

მოარგო საქე,
გასინჯა კვლავად.

ო, ვერ მიასწრებ
ვერასგზით ოდეს,
რაიმე აზრებს
მისწვდეს ეროდე.
მიდის საწნახლით,
მცურავს მადლით,
გულის სიახლით
მიიმღეროდეს...

საქით ძრაობა
შეიქნა ძნელი,
სულ გორაობდა
ის საწნახელი.

საქმე ხვდა ძნელი,
გეზი გამრუდდა
და საწნახელიც
მყის გადაბრუნდა.

შემკრთალი სახის
მქონე ეროდე
აწ გაიძახის:
— ცაო, რა გცოდე...

ვერ შველის მკლავი,
ბედმა უმტყუნა,
მაგრამ მსწრაფლ ნავით
გაჩნდა გუგუნა.

ეროდეს დია
უყლაპავს წყალი,
გატრუნულია,
იქნებ დამხრჩვალიც!

ასე, თანდათან,
როგორც ყადრია,
ეროდე სახლთან
გადმოათრიეს.
ცოლის სინაზე,
ყოფნა ბინაზე
არასდროს ასე
არ უნატრია.

ეროდე სახლთან
გდია, ვით მკვდარი.
— აბა, რუსუდან,
მომე ბაწარი,
ბაწარი მომე,
მოვაბრუნო მე
ეს ყრმა როგორმე
ასარ-ბასარი.

ხედავ, მოდუნდა,
ვერ დგება ფეხზე,
ეროდე უნდა
დავკიდოთ ხეზე,
გამოვაჩინოთ
ხეზე საჩინოთ...

მისწვდნენ თოკით და
გულგამეხებით

მსწრაფლ ჩამოკიდეს
ზეზე ფეხებით.
ყელით მრავალი
მოდინდეს წყალი,
კვდება საწყალი,
ვერ შეეხები!..

ვინც ვერ გაარჩევს
ნავს და საწნახელს,
ვერ გადაირჩენს
ვერასდროს სახელს!

ღრო არ იცდიდა,
საჭეს სწვდნენ მკლავით
და იმ არიდან
გავიდნენ ნავით.
აწ ავთანდილმაც
განვლო მანძილი.
შორს გადაწვდილი
ასე ზღვასავით.

მოუსვა ნიჩაბს,
დაენდო საჭეს:
„ზომ არავინ ჩანს?“ —
იკეტს მკლავ-მაჯას, —

„თუ იმალება
სადმე ხიფათი,
თუ იმალება
სადმე წვალება —
კაცთ ევალება
ზნე, მარიფათი...“

* *
შორს გაჰყურებდა
ტბას, მღვრიედ ნაფერს,
ზეინაბ ხიდან
ქვრეტდა ყველაფერს:

ზღვა დიდებული
გაშლილი იყო,
ვით ხელისგული,
საზღვარწაშლილი,
აფრაც შორს, ლილის-
ფრად მოქარგული.

იოტის მსგავსს და
სხვა რამ ცვლილებათ
ის შეამჩნევდა
აუცილებლად.

ეხლაც რაღაც შორს
გამოჩნდა შავი,
რა უნდა იყოს?
რაა ნეტავი?

თვალებზე ერთად
თითთა მიღებით

ლაქს მიაშტერდა
დაბეჯითებით,

და არ აშორებს
იმ წერტილს თვალებს,—
ლაქა ბგორებს,
სკრის წყალთა რკალებს.

იქ იყო შარა,
ეხლა წყალია.
ჩანს ვინმე ჩქარად
მომავალია,

გარღვევა მხედარს
წყალთა სწადია,
მაგრამ ზღვას ხედავს;
თანაც ცხადია,

რომ ინიშნება
ხელით რაღაცას...
„მხედავს, იქნება“...
თვალით რაღა ცას
შესჩერებია.

უცებ ავთანდილს
ხმა შემოესმა,
გრძნობამ, ცათამლის
უსასოესმა,
გაშალა ფრთები.
სოჭვა: იქნებ ვცდები?

იმ ადგილისკენ
მოუსვა ჩქარა,
მარჯვედ სივრცისკენ
ნავი მიჰხარა.

მსწრაფლ მისრიალდა
იმ აღგილს ნავი,
სად მღვრიე წყალთა
ღულდა ამბავი,
ამოჰყავს კაციც,
გადარჩა აწ ის.

— მომეცი, მოდი,
შენი მარჯვენა,
ვიღუპებოდი,
რომ არა შენა!

თქვა მგზავრმა, როცა
გადვიდა ნავზე,
შუბლზე აკოცა
მადლობით სავსემ.

ეს იყო და ეს,
მგზავრი გაჩუმდა,
სიტყვა რა არის,
არ უთქვამს, სდუმდა.

მოხრილი, მუხლებს
ეწყო ხელები,
რალაც აწუხებს
არ განელებით.

მოედო მზე რა,
შეუკრა მზერა
და მისი ცქერა
ჰკრთის გახელებით.

ცაზე ბრწყინვალეს
ვერ სქვრეტდა მზესა,
მზე სჭრიდა თვალებს,
რალაც მოესმა,
თითქო ხმა ზარით
იძროდა არედ...
და მწარედ, მწარედ
ამოიკვნესა.

მთლად მოიხარა,
მთლად მოიკეცა,
ნავში არარად,
უხმოდ დაეცა.

ამის მნახველი
ავთანდილ სწრაფად
სწვდა ორთავ ხელით
ძალდაკარგულ მგზავრს,
მგზავრი კი დიდხანს
ვერ ამბობს სიტყვას,
სულს ძლივსღა ითქვამს,
თვალეზსაც ნაბავს.

საქე, ნიხაბი
ნავში მიჰყარა,
იმავე სისწრაფით
გადაიხარა,
შესძრა რა მხარი
სულმოუბრძავ მგზავრის,
ნაპირზე ფრთხილად
გადმოიყვანა.

კერა ციმციმებს.
— გათბით, დაბრძანდით,
მძევლად სიცივეს
კარგა ხანს ჰყვანდით. —

მგზავრიც მას ითხოვს,
აწ განაზღვრეს რად!
სხვასაც მოითხოვს,
მაგრამ უეცრად,
უეცრად ფერი
დაედო მტვერის
და ყველაფერი
დაეშვა ზეწრად.

რატომ მას ფერი
დაედო მიწის?
ხომ არაფერი
მოხდა? ვინ იცის?!
აჰა, ბაგესაც
აღმოხდა კვნესა,
რალაც უღრმესად
მასში იღვიძებს.

თქვა: — ვგრძნობდი ღრუბელს,
მე რომ თან მღევდა,
სწვდებოდა უბეს,
აღრჩობდა სევდა.

— გასინჯეთ უბე
სამოსის ჩემის,
იქ ცრემლთა გუბე
მქონდა ეღემის,

გასინჯეთ კარგად,
ვაჰ, არად ვარგა,
თუ დამეკარგა
სიცოცხლე ჩემი.

გასინჯეთ უბე,
მართლაც, უბეში
აღმოჩნდა იმა
მგზავრის ნუგეში:
წიგნი-რვეული,
წიგნი-გრძნეული,
შემოხვეული
ხავერდით, მეშით.

წიგნი, ქარვისფრად
სულ მთლად სოველი...
ვერ იფარავდა,
ჩანდა, ქსოვილი.
ჩანდა, ცისმარე
უვლიდა გარე
ცა მოწვიმარე,
ცა მომთოველი.

ეს იყო წიგნი
საერთო, წმინდა,
სახე აენთო
და გაუბრწყინდა.

მივიდა. გზნებით
დახედა ქსოვილს
და მოწიწებით
მის ფურცელს ყოველს

ემთხვია გულით
აძგერებულთ,
გულით, სისრულით
სიცოცხლის მთოველს.

— ავიტანდი ქირს
მრავალგვარს, მჯერა,
მხოლოდ ამ წიგნის
დაკარგვას — ვერა!
ის არის ჩემი
ნუგეშის მცემი,
სიცოცხლის გემი
და ბედისწერა.

ვინ იტყვის იმის
თავგადასავალს,
გრიგალს შავი ზღვის,
სხვა ავანჩავანს.
ბჭე დააქცია,
გზა მოაქცია
და მოაღწია
ამ ჩვენს სავანეს.

გადარჩა ძველი
რა წიგნი ესე,
რაა ყოველი,
რაც მე ვიკვნესე. —
ჯამაათ-ჯარმა
იოცა, მგზავრმა
რა დაამთავრა
ამბავი ესე.

ოჯახმა ძველი
ის წიგნი იგრძნო
და ტარიელს
მსწრაფლ გამოიცნო.
ყველა აღელდა,
ღელვას ამხელდა,
თვალს გაახელდა
კედლებიც ვინძლო.

ფეხზე ადგომით
თვით მიწამ, ზენამ
შესძახა კრთომით:
— ტარიელ, შენა?
თუ ახალ ძალად
ცა გაიშალა,
არ ეყოთ ძალა,
არ ეყოთ თმენა.

და მგზავრის ლანდის
აღელდა სასო:
— მე ვარ, ავთანდილ!
მე ვარ, ძვირფასო.
სადაა შოთა,
ის ასწერს მხოლოდ,
ვით ეხვეოდა
მგზავრს საამბოროდ
მთელი ოჯახი —
დიდი და ბაღდი...

სიხარულს მოსხლტა
ტბა მრავალგვარი,

თვალთაგან მოსკდა
ცრემლების ღვარი, —
კვლავ ცრემლთა დენა,
კვლავ ვარდთა ფენა,
— ტარიელ, შენა?
გრგვინავდა ქარი...

შუბლს დაესახა
ცისიერება,
მისთვის ესაა
ბედნიერება,
იქმნეს კვლავ წრფელი
სინათლის მქნელი
სიცოცხლე, მთელი
ქვეყნიერება.

იგრძნო მშვიდობის
კვლავ გარემოცვა
და ცრემლი გრძნობის
მოადგა, როცა
სიზმარი ავი,
მგზავრობა მწვავეი,
ზმანებათ ზვავეი
სდგას, მზემ ამოსწვა.

ავთანდილმა როს
მოაღო კარი,
ტარიელ ამ დროს,
კვლავ წიგნით მდგარი,
წიგნს მოწიწებით
შლის, ეფიცება,

თან განმტკიცება
ეტყობა მძლავრი.

— გამოიღვიძე,
ტარიელ? — ჰკითხა.
— ქვეყნის რა იცი,
ავთანდილ, მითხარ...
— არშესაწყნარმა,
დაუვიწყარმა
დაიკლო წყალმა...
მოწყენით ვით ხარ?

გრიგალი გრგვინვით
რომ არყევდა რტოს,
მას ჰქონდა ლხინი
წყალდიდობის დროს,
აწ ვერ აჩალებს,
ვერ დააჯახებს,
როგორც ყაჩალებს —
წყალსა და ხაბოს.

მაგრამ დღეს სხვაა.
დღე დღევანდელი,
არა ოხვრავს
და ქრუანტელი.
დღეს მშვიდობის მზე
გაანათებს გზებს,
ხალხს ნუგეშსა სცემს
იმედთ კანდელი.

რამდენ ხანს კიდევ
გსურს, ჩემო ხვითო,

ხეზე ეკილო
მაგ ტოტებს ზევით?
გეკითხები, პო,
გსურს, რომ მანდ დაჰყო?
ჩემო ყაჩაღო,
ზეინაბ, ქვევით!

აბა, მძინარეც,
ჩემო, თუ არა...
გადაიარე
ეზო და შარა.
ვინც სახლში არი,
ყველას უთხარი:
უცხო სტუმარი
გვწვევია, ჩქარა!

სადილზე აღრე
შეკრბენ, ვით ძველად,
არ ჩამოვარდე,
ჩამოდი ნელა.
აცნობე კია,
რომ ჩვენ გვეწვია
უცნობი ძია;
მოვიდეს ყველა.

— ეხლავე. — გულით
იძახის ბავშვი
და სიხარულით
ეშვება ბაღში.

მისი ხმა მალე
გაისმის ყოველ

შუკას: — ბაბაღე,
მუხრან, იოველ,
თქვენ გიწვევთ მამა,
სტუმრად გვყავს ამო
კაცი. მის გამო
გეძახით, მოველ...

ფენენ ხალიჩებს,
ქსოვილებს რამეს,
გულს ახალისებს
და თვალს აამებს;
სხედან მშობლები
და მეზობლები —
ყველა სოფლელი
მტეხელი ღამის.

ავთანდილმა თქვა:
— რაკი დასხედით,
დაეძრათ ჩვენაც ხმა.
კმა ვიყოთ ბედით,
სიახლეთ მთველელი!
დარდები ძველი
განქრეს ყოველი
თქვენის იმედით.

მუხებთან ლაღად
ჩონგურით, ქნარით
რომ გაგვეშალა
სუფრა იქ, გარეთ...
მაგრამ, ეჰ, ძმობა
აქაც იგრძნობა...

რა წყალდიდობა
გამოვიარეთ!

იყოს ოცნება
და სიბარული,
პატიოსნებას —
სული და გული!
ვინ დაიწყნაროს
სისხლი მდუღარე,
გუშინ მწუხარე,
დღეს მხიარული!

— მაშ მხიარულად
იგრძენით თავი,
გავკრათ მხარულით
ყოველი ზვაგი,
თითქო არ მდგარა
აქ ნიაღვარად,
არრა მომხდარა
გულდასაწვაგი.

და საუბართა
იმათ სიმრავლის
ბეჭედი გაკრთა
ზრდილობის, სწავლის.
სიტყვა მდიდარი,
მოუსყიდარი
მიმოქრის, ვითარ
სიტყვა რუსთაველის.

— დროა შეიღოს
სიბნელის კარი,

სული მზე იყოს
და გული—ქნარი.
ქეთევან, ნინო,
ჭამს მოილბინოთ,
არ მოგვიწყინოთ
უცხო სტუმარი...

ავთანდილ იტყვის:
— აი ეს თასი
მიირთვას, ვისიც
არა გვყავს მსგავსი.

დალეულ იქნას
მის სადღეგრძელო,
გატანილი აქვს
ვისაც მძლეღ ლელო.

თქვენ მის ვმრობის
მოსმენას ლამობთ,
მეც ერთ პირობის
ამბავს გაამბობთ.

გახსოვთ? იქ, ძველი
ფაზისის პირად,
მთელი სოფელი
შეკრბა თათბირად.
იქ, სადაც ჭადრის
სივრცე-სიბადრის
ყოფნას ინატრის
გული ხშირ-ხშირად.

ღამეთა მთენი
შეკრბა სოფელი,
ამბობდა: ჩვენი
შემამკობელი,
ჩვენი წყველიადის
და განთიადის
წიგნი, მარადის
მანათობელი.

ჩვენი ძვირფასზე
ძვირფასი წიგნით
ვიდოდით ასე
გარეთ და შიგნით.
ნათელით მისით
წრფელით, ფაქიზით
ჩვენ მარადისი
გზები გავიგნეთ.

წიგნების მზოგვარს,
ჩვენ ძველისძველი
გვიყვარდა, როგორც
სიმაართლის მცველი.
მოხდაო ავი
რამე ამბავი,
მოსკდაო ზეავი
შავი და ბნელი.

ღამცველებს ვგვანდით
ძველ ასოებით,
წიგნს ვინახავდით
ჩვენ სასოებით.

დავკარგეთ ასე,
დაგვადგა თავზე
ყამი, აღსავსე
ამაოებით.

მაშინ წარმოდგა
ყმა ტარიელი,
სიტყვა წარმოსთქვა
ერთობ ძლიერი:

— წავალ, მოვკვდები
ან ვიპოვი წიგნს,
არ შევეუდრებე
დაბრკოლებათ რიგს.
როს თქვენი ნება
წინ წამიძღვება,
იქ დაბრკოლება
რაა, რასა იქმს?

ეს იყო და ეს...
სპეტაკი, წრფელი
გაუდგა შორს გზებს
ყრმა ტარიელი...

თხრობა ძნელია,
დარღს ვინ ატანდა,
ათი წელია,
რაც ის არ ჩანდა...

განმზნევი კვნესის,
მომტანი დარის
და, აი, დღეს ის
აქ, ჩვენთან, არის.

ის შემოიჭრა
ჩვენს გულში შიგნით,
შიგნით მოიჭრა,
უძველეს შიგნით...

— ვაშა ტარიელს!
ასწით ფიალა! —
ფაზით დარიალს
გრძნობამ იალა
და მთელი ერი —
ამერ-იმერი
მშობლიურ ქდერით
ააგრიალა!

მოწმე იმ ყრმობის
კვლავ შუა ჟამთა
სხვა სერთა შორის
შვენის შუამთა.
მრავალთა წამთა
სჯეროდათ, სწამდათ
ძველი შუამთა,
კარგი შუამთა.

კვლავ დევს ჰგავს ნამდვილს
მუხა იმ გზაში,
ენლაც იმ ადგილს,
იმ შუამთაში,
სად ჩანდა ჩრდილი,
გზად შედგა წყვილი,
იმერი ზრდილი
ქალი და ვაჟი.

ვითარცა მზეთა
მგზნებარე ძალი,
ახლა აგზნებდა
ორთავეს ალი.
გრძნობით ღვარულით,
არდაფარულით
ვაქს სიხარულით
ერთყოდა ქალი:

— ტარიელ, გმადლობ,
ეზო ჰგავს ეზოს:
ყოველად უბადლოს
და უმიზეზოს.

უნდოდეს ვინმეს,
ვერ მისწვდეს წიგნებს,
გზას ვერ გაიგნებს
რაგინდ იკვნესოს.

მე გითხარ ერთგულს
ჩემი ღრმა სევდა,
შენ გარდა ჩემს გულს
ვინ გაიგებდა?!
შენ იგრძენ ყველა,
რა დარდიც მწველად
მწვაავდა იმხელად
და ბნელს მიგებდა.

მაშინ, რა ვუყოთ,
მწარედ დაღამდა,
დრო უბასუხოდ
ხომ არ დაამდა!
განვიდა ქამი.
ღღეს გაქრა შხამი,
ცისკრის წამწამი,
ჰა, ახამხამდა.

ვხედავ, დიადად
რომ აწ გათენდა,
ო, განთიადო,
დიღება შენდა!
ვხედავ, გათენდა! —

• •

ხვალის დღის გეჯერა:
ჩვენი ალლოა,
ჩვენი სიმღერა:
ის სახალხოა,
სივრცეა, დროა,
მზე თუ ქარია,
რაც სახალხოა,
უტყუარია!
გულს უხარია,
იმედთა გროვა,
უტყუარია,
რაც სახალხოა!

გულო, დამშვიდდი...
მტერი განიბნეს,
გვაქვს განძი დიდი,
არ ვართ ღარიბნი:
ძღვნილი შენ მიერ
აწ გვინათს ძლიერ
წიგნი, ტარიელ,
მშვიდობის წიგნი!

სარჩევი

ხალხი — ოქტომბერი

• • • „წინ, წინ, სამშობლო მხარე“	5
• • • „რაც გადმოიღვა“	10
• • • „მოძღვნილი სულით და გულით“	11
• • • „პაერი საესეა სალამოს ყინვით“	12
• • • „იყო მდიდარა სახლის ერთი პატარა კუთხე“	13
• • • „ქალაქთა ბნელთა“	15
• • • „წინ, წინ, სინათლისაკენ!“	17
• • • „ქალიშვილი წიგნით!“	21
• • • „მუღმივ თოვლით განათებულ“	22
• • • „გვახსოვს ოქტომბრის დღეთა სიდიდე“	24
• • • „და დადუნდა ათასი მთა“	26
• • • „ვგრძნობთ: არ გვიხსნის“	27
• • • „გაპქრეს ბნელი ყრიაშული“	28

ხალხი აშენებს ახალ ქვეყანას

• • • „ვთქვათ მთად სამუშეო“	31
• • • „აქ ხილულ ოცნებას“	32
• • • „ჩვენ გავიარეთ“	35
• • • „სალამო ხანს ქობულეთზე“	38
• • • „შავი ზღვის პირად“	39
• • • „თითქოს რაღაც ამბავი გაუგია“	41
• • • „მთიდან მთაზე ცისარტყელა ანათებს“	42
• • • „ნაძვის ხეებს ელვარება“	43
• • • „ზევიდან ბრწყინავს ცა წმინდა“	47
• • • „სიმაღლეებზე აღმართული“	49
• • • „დიღზე დიდი გამარჯვებით“	51
• • • „მათ საფლავეებს“	53
• • • „ამაოებავ!“	54
• • • „მიანგრია რა მთა“	57
• • • „გემი ვით არ იცნობს“	59
• • • „ისტორიულად მედგარ ქენებით“	60

* * *	„არეს მრავალ გარდასულ წლის“	
* * *	„ხელშეკრულება“	
* * *	„როცა ფერხულში შედის თამარი“	
	ახალ ტალღას	
	ახალ ტალღას	
* * *	„აგერ, ლობიდან ვიციკერს კამური“	70
* * *	„თბილისის მთანი კლდიაანი“	71
* * *	„დიდად მქვერმეტყველებენ“	72
* * *	„სალამი ცისკრის ფლამიანებს“	73
* * *	„სარკმელი სალამომ“	71

ხალხი მოითხოვს მშვიდობას

* * *	„სადაც არ უნდა ვიქნეთ“	79
* * *	„ხალხთ მეგობრობა“	80
* * *	„ნება მომეცით, შევაქო ლექსით“	82
* * *	„ახლა კი დროა“	84
* * *	„ბევრი რამ მაქვს მე თქვენთან“	85
* * *	„კედელს, შექმნილს რაიმეთი“	87
* * *	„მოგზაურობდეთ, ქადაგებდეთ“	88
* * *	„რტოთ პალმისა, მშვიდობის რტოთ!“	89
* * *	„ყველაფერი შეიძლება მოხდეს“	90
* * *	„შავი ზღვის ნაპირს“	92
* * *	„აურია, დაურია“	93
* * *	„ძლიერზე ძლიერი“	94
	ბიზნი მშვიდობას	98

რბევისა და თარგმის წინააღმდეგ

* * *	„პიტლერის გულში“	121
* * *	„სალამო ხანად“	123
* * *	„მოწმეა რბევის“	125
* * *	„მგელი ბატკანს“	126
	ჩინეთი	128

ხალხი პარიზის გარემოცვაში

პარიზი	135
--------	-----

იფნის შოლტივით მოქმედულ გზაზე

* * *	„ოქ, სად მზისფერი ეხვევა ცისფერს“	147
* * *	„მზებებს ჩოხათ საჭილეში“	149

• • •	„იფნის ბალიდან“	152
• • •	„ნისლი მთიდან მოდის დაბლა“	154
• • •	„ამ ოდესმე მზიარული“	153
• • •	„ჩვენი იფნის ტყიდან ისმის“	155
• • •	„ზემოთიდან წამოსული“	157
• • •	„უსპეტაკესი ზეცა“	158
• • •	„რა კარგია, მყინვარო“	159
• • •	„აფხაზეთის წვიმა მიყვარს“	160
• • •	„ამ შემოდგომის“	162
• • •	„ო, გაზაფხულო“	163
• • •	„რისთვის მავონებ“	164
• • •	„პირველ აგვისტოს ღამით“	165
• • •	ტუია	166
• • •	„მიცურავს როგორც ზომალდი ზღვაზე“	167
• • •	„გზები გაუვლი“	169

პოეტი — ხალხი

• • •	„გმირის სახეს“	173
• • •	„ირის მკითხველი“	174
• • •	„მოხარული ვიყავ“	175
• • •	„შეხედე“	176
• • •	„სუფთა სინდისი, სისპეტაკე“	178
• • •	„განა ლექსს სიკვდილი დასძლევს?“	180
• • •	„ურემს დიდის სიმწრის აღით“	181
• • •	„გიორგი, ესლა“	182
• • •	„ეს იყო წინათ“	183
• • •	„ილია მღერის“	185
• • •	ო, ნანა, ნანა, ნანა	186
• • •	„მე ვესმენდი ხალხს მომღერალს“	189
• • •	მშვიდობის წიგნი (ადგილები ლევენდა-პოემიდან)	191

რედაქტორი რ. ორჯონიკიძე
ტექნიკური ან. ლვინიაშვილი
კორექტორი ნ. ჭავთარაძე

გადაეცა წარმოებას 4/V 57 წ. ზელმოწერილია
დასაბეჭდად 14/VIII 57 წ. ანაწყოების ზომა 5×8.
ქაღალდის ზომა 84×108. ნაბეჭდი თაბახი 18.5.
უე 01491. ტირაჟი 7 000. შეკვ. № 292.

საქართველოს სსრ კულტურის სამინისტროს
მთავარბოლიგრაფგამომცემლობის ბეჭდვითი სიტყვის
კომბინატი, თბილისი, მარჯანიშვილის ქ. 5.

*

Комбинат печати Главполиграфиздата
Министерства культуры Грузинской ССР.
Тбилиси, ул. Марджанишвили, 5

Галактион Васильевич Табидзе

Сочинения

т. VIII

(На грузинском языке)

Госиздат Грузинской ССР

Тбилиси

1957

600 20

საქართველოს ეროვნული ბიბლიოთეკა

K 26.361/2